



באותו יום כיפור נראה הגר"ח  
לווינשטיין זצ"ל כשהוא משנן  
בהתלהבות "אמר רבי עקיבא,  
אשריכם ישראל!"

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א  
על ריבוי הצדקה והחסד בימים אלו

# לקראת שבת מלכתא



פי ביום הזה יכפר עליכם

לקבלת הגליון למייל: [dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 397

פגישים לפרשת האזינו - יום כיפור

**לאחר תפילת נעילה החזיר האיש את המחזור לבעליו, והודה לו. ברם, כשקיבל את המחזור לידי הבחין הבעלים שהדפים התרטבו והתלחלו מאוד, מ...דמעותיו של המתפלל, ובא אליו בטענה**

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על היום הגדול והקדוש



**מאת: הרב משה מיכאל צורן**

ביום הכיפורים אנחנו מתפללים מתוך מחזור מיוחד, ומרבים בתפילה ובתחנונים, ואף שופכים דמע רב לפני אבינו שבשמים שיחוס וירחם עלינו, ויחתמנו לחיים.

מעשה שהיה ביהודי שהגיע ביום הכיפורים לבית הכנסת ולפתע נזכר שלא הביא איתו את המחזור. כיון שהמרחק בין הבית לבית הכנסת היה רב, חיפש האיש מחזור חלופי. חיפש, ומצא. אחד המתפללים שהיה לו מחזור מיותר, מסרו לו ברוצן רב.

והנה, לאחר תפילת נעילה החזיר האיש את המחזור לבעליו, והודה לו מקרב-לב על החסד שגמל עימו. ברם, כשקיבל את המחזור לידי הבחין הבעלים שהדפים התרטבו והתלחלו מאוד, מ...דמעותיו של המתפלל.

הוא חוזר אל מי שהתפלל במחזור ובא אליו בטענה, ש'השאלתי לך מחזור חדש ויפה, ואתה השבת לי דפים בלויים!' בעל-המחזור תובע שיקנה לו מחזור חדש... האם הוא צודק?

ופשטנו את השאלה על פי סיפור רב-הוד שהתרחש בתקופת השואה. אחד הסיפורים המרטיטים נסוב על בני תורה מיישיבת נובהרדוק שהוכנסו לאחת הגיטאות בתחומה של רוסיה ולא הרעב הציק להם, גם לא הצמא; רק העובדה שנאלצו להפסיק את לימוד הגמרא בעיון, גולה מהם את מנוחת הנפש.

חיבלו הללו תחבולות כיצד להכניס מסכתות גמרא אל בין חומות הגיטו, למרות הסכנה העצומה שבדבר. המוח היהודי שלא שבת מעודו המציא פטנט מעולה.

ישבו הבחורים והעלו המצאה שכזו: כיון שהגרמנים הארורים התירו

להכניס לגיטו קופסאות גבינה למאכל, יבקשו בני הישיבה מחברייהם שנותרו מחוץ לגיטו שיעטפו את הגבינה בדפי הגמרא. בצורה זו לא ירגישו הנאצים שהמדובר בדפי קודש, כיוון שהם-עצמם, הגרמנים, לא יאמינו שבני הישיבות מתנהגים כך...

וכך הווה. היום דף, מחר דף, מחרתיים עוד דף, וכך השחילו יהודים מבחוץ אל בני התורה מסכתות שלימות. אלא שבין-לבין התעוררה השאלה האם מותר לעשות כדבר הזה, ולעטוף גבינה בדפי גמרא? את השאלה הביאו לפני אחד מגדולי הפוסקים בדור ההוא, שפסק שכיון שאצל תלמידי נובהרדוק מדובר בסכנת נפשות, שהרי אם לא ילמדו יגיעו למצב פיקוח נפש של ממש, הותרה כל התורה כולה עבור פיקוח נפש, ובפרט שזה הוא

כבודה של התורה, שילמדו בה כך.

בזכותם של אותם בני תורה, ורבים שכמותם, שזיכנו את אדמתה של רוסיה, נשברה שם חומת הקרמלין.

## לקרוע את הגמרא מש"ס ישן או חדש?

השאלה שהתעוררה שם היתה, האם כדאי לקרוע את הדפים מגמרא ישנה או מגמרא שזה-עתה הודפסה?

והנה, דעת בעלי-בתים אומרת שעדיף לקרוע את הדפים הישנים, אבל דעת-תורה היא אחרת. גדולי הדור חיוו את דעתם שעדיף לשמור יותר על קדושת המסכת הישנה, שהתקדשה כבר בלימוד המרובה שלמדו בה, ולקרוע את הדפים ממסכת חדשה, שהתקדשה פחות.

למדנו מכאן על ערכם הגדול של הדפים הבלויים שהתעטרו בקדושה-רבתי, ולכן גם המחזור שלוחלח מהדמעות, ערכו שווה הרבה יותר ממחזור חדש...

## במוצאי יו"כ התכנסו אצל מרן הגרי"ש אלישיב למושב

### בית דין, והיו מברכים את הזקוקים לישועה... רבים נושעו

מרן רבינו הגרא"ל שטיינמן היה רגיל לומר לתלמידיו שאם ישאלו אתכם 'מה היום המאושר בחייכם', אל תהססו, ותשיבו לו מיד: יום הכפורים! שכן, דליים של רחמים ואהבה עצומה נשפכים עלינו ביום קדוש זה, שבו יכול כל יהודי לפסגת-המדרגה שהוא יכול להעפיל אליה בימי חייו.

הציטוט מופיע בקונטרס 'טטהרו' שחיבר הרה"ג רבי אברהם-משה רוט, בנו של הגאון רבי אהרן רוט, מתלמידיו המובהקים של מרן הגרי"ש זילברשטיין. הקונטרס הייחודי מציע פתרונות מרתקים לכל-מיני שאלות המטרידות את הדור הצעיר בענין ההתייחסות לימי הדין והמשפט.

בהקדמתו לקונטרס מביא הגרא"מ רוט סיפור מופלא מזקנו הצדיק רבי אריה לוינ' זצ"ל, שהרגיש כל-כך את כפרתו העצומה של יום הכפורים, עד שמתוך אמונה טהורה זו היה נוהג, כפי שקיבל מרבותיו, לקבץ במוצאי יוה"כ פ שלושה יהודים שישבו כ'בית דין', ויגזרו ישועות על הנזקקים לישועה.

הוא ידע והאמין שבמוצאי היום הקדוש מגיעה מעלתו של כל יהודי לדרגה כה נשגבה עד שהוא הופך ל'בעל מופת', שבכוחו לבטל בפיו גזירות קשות, בבחינת 'כשם שמברכים בבית דין למטה, כך יברכו בבית דין של מעלה'.

## הברכות מפי ה'דיינים', שלא היו

### בדווקא גדולי תורה, חוללו פלאות

הרב רוט מציין ש'דויע לנו על כמה וכמה שנפקדו ונושעו לאחר 'גזירות' אלו ב'בית דינו' של רבי אריה במוצאי יום הכפורים, וממשיך לספר שגם 'בנו, זקני רבי שמחה שלמה זצ"ל, המשיך אחריו במנהג

נשגב זה, ובמשך שנים רבות, לאחר תפילת יום הכיפורים אצל גיסו מרנא הגרי"ש אלישיב, היו מתיישיבים למושב בית דין, הגרי"ש"א, זקני, והשלישי היה, בדרך כלל, רבי אברהם אלישיב, והיו מברכים את הזקוקים לישועה...

כמה שנים לפני פטירתו, מספר הרב רוט, הפסיק זקני מחמת חולשתו להגיע לתפילות יוה"כ אצל הרב אלישיב, וזכיתי להתפלל עמו בביהמ"ד הגדול 'אהבת תורה' בקרית צאנו בירושלים. לאחר תפילת מוצאי יוה"כ פ, אסף סבא שלושה אנשים הזקוקים לישועה, ובהם אני הקטן, שציפיתי שנים ארוכות לזש"ק, ובכל פעם בירכו שלושה מתוכם את הרביעי כ'בית דין של מטה'...

ואכן, באותה שנה נפקדו בדבר ישועה ורחמים, וכן האחרים שציפו לנישואי ילדיהם המתבגרים נושעו באותה שנה...

וראינו בזה את כוחו של יום הכפורים, היום המאושר בחיינו! גם ברמת אלחנן התארגנו בשנים האחרונות במוצאי היום הקדוש כמה 'בתי דין' שכאלה, ולא דווקא עם גדולי תורה, והברכות שיצאו מפי ה'דיינים' - לאחר שהתקדשו ונטהרו ביום הכיפורים - חוללו פלאות, בס"ד.

## 'וכי אני מחויב לעזוב את התפילה היפה והמעוררת ולגשת

### להזריק חומר לחולה?' - שאלני הרופא בעיצומו של יום כיפור

סיפר מרן הגרי"ש זילברשטיין שביום כיפור אחד הגיע אליו רופא שהתפלל ברמת אלחנן, והיה זה באמצע תפילת מוסף, עם שאלה בפיו.

קיבלתי עכשיו קריאה לבוא לביתו של חולה ולהזריק לו זריקה נגד כאבים. רציתי לשאול, אמר הרופא, האם אני מחויב לעזוב את התפילה היפה המתנהלת כאן, ברמת אלחנן, וללכת לביתו של החולה ולהתעסק בענייני רפואה?

נכון שלחולה יש כאבים, אבל גם אני אצטער מאוד על עוזבי את התפילה, באמצע ה'עבודה' של תפילת מוסף, עם כל הקטעים המרגשים הנכללים בה! - אמר הרופא.

השבתי לו על פי דברי המשנה במסכת יומא האומרת שהיו שולחים את השעיר לעזאזל ביד איש עתי, ו'מִקְרֵי יְרוּשָׁלַיִם הֵיוּ מְלוּיִן אוֹתוֹ', וכו'. והנה, המלוים הללו היו עוזבים לא את בית המדרש ב...רמת אלחנן, בעת התפילה על עבודת הכהן הגדול, אלא את בית המקדש בעת עבודת הכהן הגדול עצמה!!! ועבודה זו היתה מעמד איום-ונורא!!!

ולאן הם הולכים? - ללוות את מי שמשלח את השעיר לעזאזל! וכל זה בזמן שהכהן הגדול עשה את עבודתו בבית המקדש. זו הסיבה שהמשנה מכתירה אותם בתואר 'קירי ירושלים', תואר נכבד מאוד המתאים לאנשים המוותרים על המעמד המקודש בבית המקדש.

אמרתי אפוא לרופא, שגם הוא צריך לעזוב את בית הכנסת ולגשת להזריק את החומר לחולה. ואם תעשה דבר כזה, יוכלו לתת לך תעודה עם התואר 'קיר בני ברק'...

(מתוך הספר 'לקיים' בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

# קבלתי מכתב ששואל אודות אחד מבני קהילתו שנישא לבעלת תשובה, והבעל דורש מאשתו שתצום ותקבל עליה סיגופים הרבה, דהרי איסור כרת אינו מתכפר אלא בתשובה ויסורים. והאשה באה ואמרה שקשה לה לקיים דרישת בעלה ושואל ממני כיצד עליה לנהוג

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א על הדרך הנכונה לכפר בתיקוני התשובה ללא סיגופים ומצומות



צריך כ"כ התיקונים בצומות וכדומה שהזכירו הקדמונים, וכ"ש בדור הזה בעו"ה אשר החושך מכסה ארץ בכפירה וזנות ר"ל, אזי כל יחיד ששב עושה תיקון רב מאוד עד שאין צריך כ"כ תיקונים כמו בזמנם, וכ"ש אשה זאת שהיתה בבאר שחת שנתגדלה במשפחת חופשיים ומשם העלתה עצמה להר גבוה לשוב בתשובה שלימה לשמור תו"מ במילואם עד שהתחתנה עם בן תורה והיא שותפה לתורת בעלה, הלוא עשתה נח"ר להשכינה קדושה שבגלות ובצער, ועשתה קידוש השם שמכפר יותר מכמה וכמה צומות, שכשם שחילול השם אין עבירה כמוותו, כך מידה טובה מרובה ואם זוכה לקדש השם אין תיקון כמוהו. ומה עוד שמאחר שהורגלה לחיי פריקת עול והוללות וקשה לה לגדור עצמה לחיות עפ"י תורה, ומ"מ ידי יום ביומו היא מתגברת על הקושי ושומרת תו"מ במילואם הלוא זה גופא הוא תיקון גדול ונפלא, שיום יום מקבלת על עצמה ללחום ביצרה מלחמה קשה לכבוד ה' ותורתו הקדושה וזה גופא כאלף צומות.

ודע שמצות תשובה ככל המצות שצריך לקיים בשמחה, וכבר פירש הרמב"ם בסוף הלכות לולב ד"השמחה שישמח האדם בעשיית המצות ובאהבת הקל שציוה בהן עבודה גדולה היא, וכן המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב" וזהו סיבת לעונשי התוכחה, ולכן ח"ו לדרוש מאשתו שתקבל ע"ע צומות וסיגופים שעלולים להבא

קבלתי מכתב ששואל אודות אחד מבני קהילתו שנישא לבעלת תשובה, והבעל דורש מאשתו שתצום ותקבל עליה סיגופים הרבה, שטוען דכיוון שבהיותה חפשית עברה הרבה פעמים באיסור כרת שחיללה שבתות וכו', והרי איסור כרת אינו מתכפר אלא בתשובה ויסורים וכדאיתא ביזמא (פנ.), לכן עליה לצום ולקבל עליה הרבה סיגופים. והאשה באה לפני כת"ר ואמרה שקשה לה לקיים דרישת בעלה ושואל ממני כיצד עליה לנהוג.

הנה בעיקר הדין מה שהחמירו חז"ל שהעובר באיסור כרת אינו מתכפר אלא בתשובה ויסורים, ביאתי בספרי "הדרך לתשובה" (פ"א ה"ד בד"ה ואע"פ שעשה תשובה) שזהו דוקא כשעבר במזיד, אבל כשעבר בשוגג שבזמן ביהמ"ק היה מתכפר בקרבן עם התשובה, אזי בזה"ל לא צריך לסבול יסורים במקום קרבן. וזהו תקנה גדולה לחפשיים שחוזרים בתשובה, שאפי' שבהיותם חפשיים ידעו שהתורה אוסרת לחלל שבת מ"מ כל עוד שלא ידעו שהוא חמור כ"כ שעונשו בכרת אי"ז נחשב כהזיד באיסור כרת, וכמב' להדיא בגמ' שבת סט. שאם עשה במזיד איסור אבל לא ידע שעונשו של איסור זה הוא כרת רק סבר שהוא לאו בעלמא, אזי דינו כשוגג ומביא קרבן, ולכן בעלי תשובה שאין יודעים שחילול שבת עונשו בכרת. דינם כעברו במזיד איסור לאו בלבד, ולאיסור לאו הרי מכפר בתשובה ויה"כ וא"צ יסורים לכפר.

ואני רואה שאם נדרוש מבעלי תשובה לקבל צומות וסיגופים על איסורי כרת שעשו בהיותם חפשיים יביא הדבר שלא ירצו לשוב בתשובה, ופוק חזי היאך הקפידו חז"ל שלא לנעול דלת לבעלי תשובה, שהרי תיקנו (ב"ק צד.): שגולנים שהחזירו מה שגזלו אין מקבלים מהם, שאם נאמר שצריך להחזיר ימנעו מתשובה ולכן אפילו הגולנים הרוצים להחזיר תיקנו חז"ל שלא לקבל מהם, וכ"ש כאן אם נעורר לבעלי תשובה שעליהם לקבל סיגופים על מה שעברו על איסור כרת, אנו נוועלים דלת שלא ירצו לחזור בתשובה.

ולכן ודאי שאין לנו לעורר כן לבעלי תשובה. ודע עוד שהקדוש האריז"ל (בשער הגלגולים) כתב וז"ל "שמעשה קטן מאד בעסק התורה והמצות בדורות אלו, שקול כנגד כמה מצוות גדולות שבדורות שלפנינו, כי בדורות האלה הסיטרא אחרא גוברת מאוד עד לאין קץ, ולכן המעט יחשב להרבה מאוד". ולכן בזמנינו לא

# אילו היה התרנגול יכול לדבר... אילו היה מקבל לרגע את אותה אפשרות נדירה בה זכתה אתנו של בלעם, מה היה אומר לזה שמסובב אותו סביב ראשו? סביר להניח שהיה פותח את פיו ומכריז: "יהודי יקר, תתבייש לך! אתה קמת לסליחות באשמורת הבוקר - וכבר מרגיש כי עולם ומלואו מגיע לך בדין... ואילו אני - משכים בכל בוקר ומעורר את השחר...

הגה"צ רבי שבתי יודלביץ זצ"ל על אילו היה התרנגול יכול לדבר...



בשבט עברתו: אותי נהג וילך חשך ולא אור; אך בי ישוב יהפוך ידו כל היום; בילה בשרי ועורי שיבר עצמותי; בנה עלי ויקף ראש ותלאה'... 'אבר' - פרושו גם: תרנגול, אני התרנגול - כך הוא אומר לך - יודע ומכין כי 'ראה עני' - הנך מנהיג אותי כעת לשחיטה, בזמן שהוא 'חשך ולא אור', אולם אם סבור אתה כי 'אך בי ישוב' - כי די לך בכך שתביאני ותשחטני ובזאת תתכפר - אינך אלא טועה! 'בילה בשרי ועורי שיבר עצמותי' - אתה מתכנן לבשל אותי לסעודת היום, לאכל את בשרי ולשבר עצמותי, אולם אם לא תחזר בתשובה - לא יועיל לך מאומה, לא כפרותיך ולא תרנגולותיך... 'בנה עלי ויקף ראש ותלאה' - הנך יכול לסובבני סביב ראשך כל היום כלו... אולם אם חטאיך ישארו עליך - תישפט עליהם במלא חמור הדין!"

## צורת הכפרה הנרצית

את הצורה הנרצית לקיום מנהג הכפרות, נוכל ללמוד מדברי חז"ל באשר לקורבנות המכפרים בבית המקדש. אף שבודאי אין לדמות ולהקיש חס וחלילה בין מנהג הכפרות, אשר אינו אלא מנהג בעלמא, לבין הקורבנות אשר עולים לריח ניחוח לפנינו יתברך בביתו. מכל מקום, בכדי לשבר את האוזן, יש לנו לראות רמז בדבר, בבחינת זכר' לקורבנות... כך אמרו חכמינו במדרש (ילקוט תהלים תשנ"ה):

נצייר לעצמנו יהודי יקר, שלקראת יום הכפורים הממשמש ובא, הולך לשוק, קונה תרנגול לבן גדול, נכנס הביתה ומתחיל לומר את התפלות שלפני הכפרות. לאחר מכן הוא אוזח את התרנגול הגדול בידו, מסובב אותו סביב ראשו, ומכריז: "זה חליפתי! זה תמורתני זה כפרתי! זה התרנגול ילך למיתה - ואני אכנס ואלך לחיים טובים ארוכים ולשלום!"

אילו היה התרנגול יכול לדבר... אילו היה מקבל לרגע את אותה אפשרות נדירה בה זכתה אתנו של בלעם, מה היה אומר לזה שמסובב אותו סביב ראשו?

סביר להניח שהיה פותח את פיו ומכריז: "יהודי יקר, תתבייש לך! אתה קמת לסליחות באשמורת הבוקר - וכבר מרגיש כי עולם ומלואו מגיע לך בדין... ואילו אני - משכים בכל בוקר ומעורר את השחר... מי אתה בכלל? אתה עשית את כל העוונות שבעולם, אתה חטאת ופשעת, ואני הכפרה שלך? לא גנבתי מעולם, לא רצחתי ולא פשעתי! מדוע אלך אני למיתה ואתה תיכנס לחיים טובים ארוכים ולשלום?!"

אילו היה היהודי חוזר בתשובה כראוי, אילו היה מתקן אורחותיו ומגיע ליום הכפורים כבעל תשובה אמיתי, וכל חפצו לא היה אלא לכפר על אשר עיוות בעבר - ניחא. לא היה התרנגול טוען מאומה... תרנגול הוא, וזהו תפקידו, להיות מובל לשחיטה במקום בעליו. אבל כאשר מגיע לו היהודי וידי מלאות עברות ופשעים אשר אינו חושב אפילו לרגע לפרוש מהם - איזו הצדקה יש לו לשלוח תחתיו את התרנגול אשר לא חטא ולא פשע מעולם? מדוע ישלם התרנגול עבור החטאים והפשעים שלו עצמו?!

רבי מאיר מפרימישלן זצ"ל פגש פעם יהודי הולך ברחוב בערב יום הכפורים באשמורת הבוקר ובידו תרנגול גדול, והתרנגול צווח ומקרקר בקול גדול - נורא ואיום ממש...

פנה רבי מאיר אל אותו יהודי ואמר לו: "היודע הנך מה אומר לך התרנגול?"

"לא, אינני יודע השיב היהודי.

ובכן" - נענה רבי מאיר ואמר - "הבה ואספר לך... התרנגול אותו אוזח הנך בידך, יודע ומבין כי עומד אתה לשחטו, ולפיכך הוא זועק ואומר לך את דברי הפסוק באיכה (ג, א-ה): 'אני הגבר ראה עני

לאחר מכן נוטלים הכהנים את הקורבן השחוט, מפשיטים את עורו, והחוטא שוב אומר לעצמו: "הנה, כך היה צריך להיעשות עמי!" ובלבו הוא מרגיש כאלו את עורו מפשיטים כעת מעליו... ואז מקריבים הכהנים את הקורבן על המזבח, והחוטא רואה ומרגיש כאלו הוא אשר עולה לקרבן - את נפשו מקריב הוא, ומיד יוצאת בת קול ואומרת: "וסר עונך וחטאתך תכפר!" אוי, כמה גדולה היתה אז השמחה של היהודי המקריב! האושר עלה על גדותיו!

כך היתה ירושלים "משוש כל הארץ" - שהיתה משמחת כל הארץ! ולשמחה זו מה עושה? "ירכתי צפון", שבצפון היה עומד ומקריב חטאתו. אשרי עין ראתה כל זאת! כבר הקדמנו כי חלילה לנו לדמות מנהג הכפרות להקרבת הקורבן על גבי המזבח לפני אדון כל הארץ. אולם אף על פי שאין ראייה לדבר - זכר לדבר יש גם יש!

שכן האר"י הקדוש אומר, שכאשר עומד האדם והתרנגול בידו, והוא אומר: "זו כפרתי! זו חליפתי! זו תמורת!" ובלבו הוא מרגיש באמת כי כל המעשים הנעשים בתרנגול ראויים היו להיעשות בו, ועיניו זולגות דמעות צער וכאב על שנכשל בחטא ועבר על צווי הבורא יתברך - הקב"ה מקבל את כפרתו ומוחל לו על כל עוונותיו! אז יוצאת בת קול ומכרזת: "וסר עונך וחטאתך תכפר".

כאשר מכיר האדם כי מצד מידת הדין היה ראוי לנפש החוטאת שתמות ומכיר שהקב"ה ברחמיו המרובים אינו חפץ במות המת ולפיכך הכין לו מפלט ומנוסה מפני משא חטאיו על ידי תשובה שלמה לפניו - או אז, תשובתו תשובה שלמה היא, וכפרותיו - כפרות אמת הן.

(מתוך דורש טוב)

"יפה נוף משוש כל הארץ" (תהלים מח, ג). משוש כל הארץ - אמר רבי יצחק: שהיתה משפחת כל הארץ! אדם עובר עברה, ודואג, ולבו שח עליו. עלה לירושלים, והקריב קרבן ונסלח לו, ויצא משם שמח". אומר המדרש: ירושלים היתה מקום אשר ממנו נבעה השמחה לכל הארץ. שכן אדם חוטא בשגגה רח"ל, ומיד הוא דואג. "ריבונו של עולם!" - הוא אומר בליבו - "הנפש החוטאת תמות! אם נטמטם לבי על ידי החטא - חיי אינם חיים, ואין לי חפץ בהם! רצוני למות!"

אלא שהקב"ה, ברחמיו המרובים, אינו חפץ במות המת הוא, הרוצה בתשובת רשעים, הכין להם דרך מילוט להינצל ממשא עוונותיהם. אומר הקב"ה לחוטא שבור הלב: "גש נא אל הדיר, קח משם בהמה אחת, עלה עימה לירושלים והקריבנה לחטאת לפני - ומיד אני מכפר לך כאלו לא חטאת מימך!"

ניגש החוטא המדוכא אל הדיר, מוציא בהמה, ומתחיל לעשות את דרכו ירושלימה... הוא עושה את דרכו אט-אט, עיניו זולגות דמעות רוחות על אשר נכשל בחטא.

בדרך הוא פוגש ידיד. נו, דאגה בלב איש ישיחנה. פונה אליו הידיד ושואל: מה לך כי תבכה אחי? מדוע הנך עצוב? האם פשטת את הרגל? ... והחוטא משיב כשקולו נשנק: "איזו פשיטת רגל, על מה אתה מדבר... נכשלתי בעברה בשוגג!" וכך היה החוטא הולך לו בדרך. עיניו דומעות, והוא שח את צערו בפני כל ידידיו ומכריו: "נכשלתי בשוגג! נטמטם לבי! מה אעשה? אויה לי!..."

סוף סוף הגיע לירושלים, עלה לבית המקדש והביא את קרבנו אל הכהן. הלויים פוצחים בשייר נוגה, הכהנים נגשים לשחוט את הקורבן, והחוטא עומד, סומך את ידו על ראש קורבנו, ואומר לעצמו: "הנה, כך היה צריך להיעשות עמי! היו צריכים לשחטני על מנת לכפר על חטאי!"... הוא כביכול מרגיש איך הסכין החדה חותכת בבשרו החי...

### המשך מעמוד 3 | הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

וכ"ש אם מבזה עצמו לקיים מצוות ה' וכגון שמחזר על הפתחים לבקש צדקה לעניים, התיקון גדול מאוד. וכמו שביארנו במוע"ז (ח"ו ס"ס ל) שכשמקבל ע"ע בזיונות לכבוד ה' הרי"ז מועיל לפוטרו מעונש כרת, דהא איתא במתני' במכות (כג.) דחייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כרת, וכתב החת"ס (או"ח ס' קעה) דה"ה בזה"ז אם מקבל ע"ע סיגופים השקול לצער דמלקיות מועיל לפטרו מעונש כרת (עיין מה שהארכתי בזה במוע"ז שם). והנה איתא בגמ' (שם) דאם כפתוהו לקבל מלקות וברח נפטר ממלקות, דבמלקות כתיב "ונקלה אחיך לעיניך" וכיון שכפתוהו ונתבזה נפטר ממלקות, הרי מבואר בגמ' דכשקיבל הבזיון דמלקות אע"פ שלא סבל צער המלקיות הרי"ז כאילו לקה ונפטר מעונש כרת, והיינו דמועיל בזיון ג"כ לפטרו מעונש כרת. וא"כ כמו שכתב החת"ס שבה"ז בעל תשובה שמקבל ע"ע סיגופים (ששקולים לצער דמלקיות) הרי"ז כמו שלקה ונפטר מעונש כרת, ה"נ אם לתיקון תשובה מקבל ע"ע בזיונות הרי"ז כבזיון דמלקות ומועיל לפוטרו מעונש כרת, ולכן בכל פעם שמתבזה לקיים רצון ה' התיקון רב מאוד.

(מתוך ביאורים והנהגות, מועדים)

אותה ח"ו למרה שחורה או עצבות ותתבטל ח"ו מעבודת ה'. ולכן אין לדרוש ממנה לקבל צומות וסיגופים, והבעל שמחמיר עליה מאוד יש לחוש שמצער אותה שלא כדן ועובר על אונאת דברים. ואל ידמה ח"ו שאנו מזלזלין בתיקוני התשובה המבואר בספר הרוקח וראשית חכמה ועוד ספה"ק, רק בדורינו שהחולשה גדולה מאוד העיקר להשתנות עד שמקדש השם, ויש למעט בצומות וסיגופים ולהרבות במצוות ומעשים טובים ויכושר לו לגמרי עד שלא יישאר שום רושם.

ומצוי בעו"ה גם בהרבה נוער שנכשלו באיסור הידוע שחמור מאד עד שחז"ל אמרו שחייבין מיתה בידי שמים, ובזוה"ק איתא שלא מועיל תשובה, וכוננת הזוה"ק אינו כפשוטו אלא הכוונה דלא די בתשובה בלבד רק צריך תשובה עם חבילות מצוות והמעולה ביותר הוא שיתעסק להחזיר פושעים בתשובה, וכמו שדוד המלך לאחר שחזר בתשובה אמר "אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו", שזהו תיקון נפלא ורב מאוד לבעלי תשובה, ומועיל לכל חטא, שנוקף ליזכותו כל המצוות שעושים אותם ההחזירים בתשובה.

# בחלום אמרה לו אשתו כי מפריע לה מאד בשמים שהיא הציקה לאשה פלונית, ונקבה בשם פרטי ובשם משפחה. מיד כאשר קם בבוקר, החל לברר מי היא אותה אשה, אולם חיפושיו לא הועילו. הוא עיין בשמות בנות הכיתה שלה בעבר, חפש באלבומי תמונות משנות ילדותה, ולא הצליח למצוא שום אשה העונה לאותו שם

הגאון רבי יחיאל מאיר צוקר שליט"א על עצות לזכות בדין הנורא



לו אשתו כי מפריע לה מאד בשמים שהיא הציקה לאשה פלונית, ונקבה בשם פרטי ובשם משפחה. מיד כאשר קם בבוקר, החל לברר מי היא אותה אשה, אולם חיפושיו לא הועילו. הוא עיין בשמות בנות הכיתה שלה בעבר, חפש באלבומי תמונות משנות ילדותה, ולא הצליח למצוא שום אשה העונה לאותו שם.

לבסוף נזכרה אחותה כי בקרית הרב אברמסקי מתגוררת מישהי שלפני נישואיה היתה בשם כזה. אף אחד לא הבין מה יכול להיות הקשר ביניהן. הנפטרת התגוררה בילדותה בבני ברק ולמדה שם, ואילו האשה המדוברת - באשדוד. החוט המקשר היחיד שהצליחו למצוא היה שבעלה של האשה המדוברת התנדב בהסעת חולים לבתי חולים, והוא לקח את האשה ע"ה, כפרויקט אישי והסיע אותה פעמים רבות לקבלת טיפולים.

הזרז הרב ויספיש ועלה לביתם. סיפר את סיפור החלום, ושאל את הגברת האם היא יכולה להבין את הסיפור? האם אשתו פגעה בה פעם? "מעולם לא" - ענתה - "לא נפגשנו אף פעם".

הרב ויספיש התעקש: "היא אמרה שמהוה הקשור בך מפריע לה. נסי להיזכר אם היה משהו שהציק לך בגללה".

האשה נבוכה: "היה עניין אחד קטן שאולי יכול להסביר את מה שאמרה. היה זה ביום חתונתה של אחותי. בשתיים בצהרים היה לאשתך תור לרופא בתל אביב, תור קצר שאמור להסתיים בתוך

בימים אלו כל אחד מבקש עצות לזכות בדין הנורא, חז"ל הק' שמאריכים לבאר את גודל מעלת יום הכיפורים בו נמחלים עוונותינו ונטהרים אנו מכל חטא, מסייגים זאת באומרם:

"עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו" (זמא פה ע"ב) בבואנו לפשפש במעשינו, כדאי לשים דגש מיוחד לראות במה חז"ל פגענו בזולת, איפה לא התחשבנו די ברגשות הזולת, חז"ל לא אמרו שאין יוה"כ מכפר עד שייבקש את סליחת חברו אלא "עד שירצה את חברו" ירצה פירושו שהנפגע יהיה מרוצה, רבותינו למדונו שבענייני בין אדם לחברו גם אם בלי כוונה עבר דרכינו משהו רע לזולת עלינו לפשפש במעשינו וכמו שמלמד אותנו המעשה הבא:

מרוך הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר פעם: "כשלקחו אותי הנ.ק.וו.ד לתקופה של חמש שנות מאסר עם עבודות פרך לסיביה, שפשפתי במעשי לדעת על מה ולמה נענשתי בעונש הנורא הזה, עד שנזכרתי שפעם אחת פסקתי פסק הלכה לבחור ונגרם לו על ידי צער על אף שהייתי צריך ע"פ הלכה לפסוק לו פסק על זה נענשתי בעבודת פרך".

שאלו אותו: "אם כן, נהג מר כדן, ומדוע הוא סבור כי מגיע לו עונש על כך?"

נענה הגר"י אברמסקי ואמר: "ישנם דברים שאמנם האדם אינו אשם במאומה, אך עצם העובדה שזה עבר דרך צינורו, זה נורא ואיום, וגם על זה צריך לשוב בתשובה. רק כאשר נהיה נקיים גם מאלו העוונות שבידינו, או אז זכינו לתשובה שלמה".

## בחלום אמרה לו אשתו כי מפריע לה מאד בשמים שהיא הציקה לאשה פלונית

ידידי הרה"ג רבי יחיאל וייספיש שליט"א, מתלמידי החכמים באשדוד, התאלמן לפני מספר שנים מאשתו, וביום השלושים הגיעה אליו בחלום והעבירה לו מסר עצום.

נקדים ונאמר כי כידוע אנשים חולמים בלילה מה שהם חושבים עליו ביום, אולם בחלומו של הרב וייספיש היה חלק מיוחד המוכיח כי החלום היה חלום אמת ולא סתם מהרהורי לבו. בחלום אמרה

עשרים דקות. הסכמתי שבעלי יתנדב להסיע אותה, מתוך מחשבה שהוא יחזור ויכל לעזור לי בהתארגנות עם הילדים לקראת היציאה. למעשה חל איזשהו עיכוב, והפגישה אצל הרופא התארכה לשלוש שעות. הייתה לי עוגמת נפש גדולה מכך, לא הצלחתי להגיע בזמן לאירוע, והצטערתי מאוד. אך בוודאי שלא האשמתי אותה!"

מדעים היה להיווכח כי עניין פעוט כזה, של עוגמת נפש שנגרמה בעקפיץ, מפריע בשמים!...

נורא נוראות עד איפה היא הקפידה בעניינים שבין אדם לחברו. חז"ל מספרים מעשה נורא:

"כי הא דבר רחומי הוה שכיח קמיה דרבא במחוזא הוה רגיל דהוה אתי לביתיה כל מעלי יומא דכיפורי יומא חד משכתיא שמעתא הוה מסכיא דביתיהו השתא אתי השתא אתי, לא אתא חלש דעתה אחית דמעתיא מעינה, הוה יתיב באיגרא אפחית איגרא מתותיה ונח נפשיה" (כתובות סב ע"ב)

## כך הטביע הקב"ה בטבע שכל הפוגע בחברו כאילו הפיל עצמו לכבשן האש!!

רב רחומי הלך ללמוד כל השנה אצל רבא וזה היה כמובן בהסכמת רעייתו, והרגילות שלו היה לחזור בערב יום הכיפורים, מדגיש מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל שדוקא בערב יוה"כ כי אז הזמן לבדוק ולתקן את ענייני הבין אדם לחברו ולכן זה הזמן לחזור ולשמח את רעייתו, בשנה אחת שקע בתלמודו ושכח את עצמו, ורעייתו בכל רגע רצה לדלת הנה בעלי הגיע, ומשאחר מאוד הורידה דמעה מעיניה, מיד הרצפה שתחתיו נשמטה והוא נפטר.

זועק על כל כך רבי חיים שמואלביץ: האשה כל כך ציפתה לשובו של בעלה ועל איחורו הורידה דמעה מהעין, ומה עכשיו כשתשמיע את בשורת איוב שבעלה לא ישוב יותר לעולם כמה נחלי דמעות תוריד? מה הרווח בכל זה? ומה גם שרב רחומי ממש לא התכוון לצערה הוא נאנס בלימודו, מדוע נפגע כל כך?

אומר רבי חיים:

**"זה לא עונש, כך הטביע הקב"ה בטבע שכל הפוגע בחברו כאילו הפיל עצמו לכבשן האש!!"**

נראה להעיר ולעודר, שאם חז"ל ציינו שזה קרה בערב יום כיפור, פירושו של דבר שאם בכל השנה הקפידה היא נוראה בעניינים שבין אדם לחברו, כשזה מגיע לערב יום כיפור בו אנו מתבקשים לפשפש רבות בעניינים אלו אז הקפידה היא כפולה ומכופלת.

מהסיפור הבא ניתן להיווכח ברגישות ליבם המופלגת של גדולי ישראל, שידעו לקלוט את צליליה של המיית נפש הזולת. הסיפור התרחש בעת שהגאון רבי מאיר קרליץ השיא את בתו להגאון רבי זלמן רוטברג זצ"ל, מי שיעמוד ביובל השנים שלאחר מכן בראשות ישיבת בית מאיר בשיכון 'חזון איש' בבני ברק.

כמה דקות לפני החופה - סיפר הגר"י גריינמן - ניגש רבי מאיר אבי הכלה אל אמי ע"ה [אחיניתו], וביקש ממנה שהיא תוביל את בתו הכלה לחופה, ולא אשתו הרבנית, כמקובל. אמי נדהמה עד מאוד

ולא הבינה את פשר ההוראה, במיוחד כשהדבר נאמר לה דקות ספורות לפני החופה. היא ניסתה לשאול את דודה על מה ולמה, אבל הוא השיב ואמר לה: "אחרי החופה אסביר לך את העניין". וכך באמת הובילה אמי את הכלה לחופתה, למרות שהיתה יותר צעירה מהכלה עצמה.

אחרי החופה ניגש הגר"מ קרליץ לאמי והסביר לה פשרם של דברים. הרי החתן המופלג שבו זכינו, רבי זלמן רוטברג, הוא יתום. אביו ואמו נהרגו בשואה. ואם כן כשהוא יראה שכלתו מובלת לחופה מלווה בשני הוריה, עלול להתעורר בו צער יתמותו, וברצוני למנוע ממנו את הצער הזה. זו הסיבה שביקשתי ממך שתובילי את בתנו לחופה. בכך לא נגמר הסיפור. כאשר השיא לאחר מכן רבי מאיר קרליץ את בנו הגאון רבי חיים שאול, והגיעה עת החופה, ביקש שוב מאחיניתו שתוביל את הכלה, למרות שהפעם היו הורים משני הצדדים. והסביר: הפעם אני עושה זאת כדי לא לגרום חלישות הדעת לבתי, אשתו של רבי זלמן, העלולה להצטער על כך שאותה לא הובילה אמה לחופה, ואילו בחתונה הנוכחית אם הכלה עושה זאת...

שח הגר"מ סמפולינסקי, ר"מ בישיבת 'אור אלחנן': אחד ממקורביו של המשגיח הגה"צ רבי מאיר חדש זצוק"ל שלן אתו בביתו בעת זקנותו, סיפר לי שבילילה אחד, בשעה 2:00 אחר חצות שמעו רעשים מן החדר בו ישן המשגיח. הוא ניגש לשם וראה שר' מאיר מתלבש ומתכוון לצאת מן החדר.

לא ידעתי להיכן הוא מתכוון ללכת בשעה זו, סיפר בן הבית, וכמובן שעקבתי אחר מעשיו. והנה, המשגיח שם פעמיו אל סלון הבית והתיישב על הספה שהיתה שם. התיישבתי לצידו, והמשגיח אמר לי שאינו מסוגל לישון. הדבר היה נדיר למדי, כיון שבדרך כלל לא היו לו שום הפרעות בשינה, גם לעת זקנותו.

## 'אתה יודע מהו הדבר שמפריע לי לישון? -

## העובדה שבני אדם אינם יודעים להחמיא זה לזה

מה קרה? מדוע המשגיח לא מסוגל לישון? שאלתי, ור' מאיר, שהיה אז זקן המשגיחים בארץ ישראל, השיב: 'אתה יודע מהו הדבר שמפריע לי לישון? מהרהר אני כל העת בעובדה שבני אדם אינם יודעים להחמיא זה לזה, וזה מציק לי מאוד! יתרה מכך, משקיע אני את מוחי במתן תשובה לשאלה זו, על מה ולמה קשה לנו כל כך להחמיא לזולת!...'.

כן, כך נראים בעלי המוסר האמתיים, קשה להם להירדם בלילה מהמחשב המטרידה הזאת מה כל כך קשה להחמיא, מה כל כך קשה לחשוב על הזולת ולראות מה חסר להם, ניתן לפטור את בעיותיהם במשפט אחד טוב ומשמח.

לפני מספר שנים שנסעתי עם ילדיי לפקוד את קברי הצדיקים באוקראינה, אחרי יום שלם של נסיעה קשה, כשתחת אחריותי חמשה ילדים שהגדול שבהם היה לפני בר מצוה, וחוזן ממועט חטיפים לא מצאנו דבר מאכל, זה היה תחושה קשה מאוד, והנה בערב הגענו למז'בוז', מיד נכנסנו לבית הכנסת האורחים במקום



# שנה אחת בימי הרחמים והסליחות נכנסתי להתברך בשנה טובה במעון קדשו של הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע, יחד עם ידידי מנוער הגה"צ רבי נטע ציינורט זצ"ל, הגשתי 'קויטל' עליו רשמתי: 'לזכות לשוב בתשובה שלימה'. הרה"ק מהוסיאטין זי"ע החל לקרוא את ה'קויטל' בקול ובמתינות: 'ל-ז-כ-ו-ת, ל-ש-ו-ב, ב-ת-ש-ו-ב-ה, ש-ל-י-מ-ה'...

משיחותיו של הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל

## הרב טוביה פריינד



הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל, נתכנה בפי חכמי ירושלים של מעלה בכמה כינויי חיבה, 'רַב נוֹטֵעַ' בהגייה הונגרית, או 'רַב נָטֵעַ' בהגייה ליטאית-ירושלמית, - נמנה על זקני עיה"ק ירושלים מדור הקודם, גבוה היה משכמו ומעלה, לא רק בהופעתו ויפעתו המרשימה שכולה אמרה כבוד והדר, חכמת אדם תאיר פניו. אלא בעיקר היה מדמויותיה המובהקות והמסמלות של עיר הקודש. איש מורם מעם שהיה מופרש מכל הבלי עולם וכל הלכותיו בקדושה וטהרה, בחסידות ופרישות, משפירי קרתא דשופריא, ממעתיקי השמועה, חביבם של גדולי ישראל, גאוני וצדיקי מצוקי ארץ, מורי ומנהיגי דור העבר, גדולי התורה והחסידות זי"ע, דולה ומשקה מתורתם ומשקה לעדרים לגיונות של תלמידים שהעמידם והעלם על, בדרך המלך בנתיבות העולה בית א-ל.

דמותו המיוחדת של הגאון החסיד רבי נטע זצ"ל, שהיתה ואיננו, נצרבה בזיכרונות רבים. הוא שהיה גברא רבא, השפיע לרבים בתורה, עבודה והשקפה הטהורה, כמה שקיבל מדורות קודמים, לקראת יום הכיפורים, ובמלאת עשור לפטירתו הננו מביאים פנינים נפלאים משיחותיו של הגה"צ רבי נטע זצ"ל.

## נכנסתי בקודש פנימה להתברך בשנה טובה

שנה אחת בימי הרחמים והסליחות נכנסתי בקודש פנימה להתברך בשנה טובה במעון קדשו של הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע, יחד עם ידידי מנוער הגה"צ רבי נטע ציינורט זצ"ל, בהיכנסי בקודש פנימה, הגשתי להרה"ק מהוסיאטין 'קויטל' עליו רשמתי: 'לזכות לשוב בתשובה שלימה'.

הרה"ק מהוסיאטין זי"ע החל לקרוא את ה'קויטל' בקול ובמתינות: 'ל-ז-כ-ו-ת, ל-ש-ו-ב, ב-ת-ש-ו-ב-ה, ש-ל-י-מ-ה'... שאלתי את הרה"ק: האין זוכים לכך? הרים הרה"ק מהוסיאטין את עיניו הק' הביט על פני ואמר: 'מ'נְעִמְט דְעָם רמב"ם און מ'לְעֶרְנֵט אַדוֹרְךָ הלכות תשובה'... [לוקחים את הרמב"ם ולומדים את הלכות תשובה]. ומאז החלו רבים לקבוע שיעורים ברמב"ם הלכות תשובה.

וסיפר מרן הגאון מטשעביץ זי"ע, שראה את אביו הגאון הצדיק רבי יעקב רבה של הרימאליב זי"ע בעל ה'כוכב מיעקב' בערב יום כיפור

שעמד עם ספר הרמב"ם הלכות תשובה, ונשפכו נחלי דמעונו מעיניו. ואם הרה"ק מהוסיאטין ציוה לנו לקחת את הרמב"ם וללמוד את הלכות תשובה, הרי שנעשה כדבריו ונעיין ברמב"ם הלכות תשובה (פ"א ופ"ב), שמביא את עקרי תנאי התשובה שהם ד' דברים: חרטה, עזיבת החטא, קבלה להבא, ווידוי.

לגבי אופן החרטה, שהוא אחד מתנאי מצות תשובה, יש לבאר למשל למה הדבר דומה, לאחד שאבד לו מרגלית שהייתה שווה כל הון דעלמא ומתחרט על כך, ואחד שאבד לו כסף אבל לא מרגלית. שניהם מתחרטים על שלא שמרו את הדבר בשמירה יתירה ומעולה. אבל זה שאבד לו המרגלית מתחרט הרבה יותר מזה שנאבד לו רק כסף. כמו"כ כשמגיע סוף השנה באלול, ורואים מה שעשו במשך השנה, כמה לשון הרע או ליצנות דיברנו או שמענו? כמה ביטול תורה? בוודאי צריכה להיות החרטה גדולה, כמו זה שנאבד לו המרגלית, ועוד הרבה יותר. וכפי שמוספר על הגוי מוטיעפסק, ושמעתי אומרים את הדמיון בשם הרה"ק הרבי ר' בונים מפרשיסחא זיע"א, שהיה שם שלג גדול והים נעשה קרח, והיו עוברים עם עגלה על הקרח. פעם אחת כשהשלג כבר התחיל להינמס, ובא הגוי ושאל אם אפשר לעבור, אמרו לו שלא כדאי כבר לעבור, אבל הוא החליט שזה רק רגע אחד והוא כבר מעבר לים, וכך היה, שהתחיל לעבור, ובאמצע הים נבקע הקרח והשלג ונטבע בטבילה עולמית. כמה יתחרט על אותה דקה

שהחליט כן לעבור בזמן שהזהירו אותו שלא לעבור, וכמו שעל אותה דקה יתחרט חרטה עולמית, כך צריכה להיות לנו חרטה תמידית על כל אבידה.

ויש לציין לכך את דברי המדרש על הכתוב: **'ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו' (בראשית מ"ה, ג)**. אומר שם המדרש על מה שהתנכר יוסף לפני אחיו ולא יכלו לעמוד בפניו מפני הבושה, א"כ **אוי לנו מיום הדין או לנו מיום התוכחה! ווייל דארט וויזט מעין דעם מענטש יעדע זאך פונטקלאך ווי אזוי!** [כי שם מראים לאדם כל דבר, בדיוק כמו שהוא]. הרי שלעתיד יהיה לנו החרטה האמיתית שלא נוכל לסבלו. עדיף לנו להתעורר ולהתחרט כשיש לנו עדיין היכולת לתקן ולשוב בתשובה שלימה..

## שמעתי ממורי ורבי

**עוד איתא ברמב"ם (פרק ג מהלכות תשובה הלכה ד): 'צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד, הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת, הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה, שנאמר וצדיק יסוד עולם, זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו, ע"כ.**

ושמעתי ממורי ורבי הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל, שאמר, ישנם אנשים המבזבזים כספם על 'כרטיס הגרלה', שאפשר לזכות בהם מומן רב, אע"פ שרחוק מאוד להרוויח, שהרי מאות אלפי אנשים משתתפים בהגרלה, והאחוזים המועטים שדווקא הוא יזכה בהם הם קטנים מאד. מ"מ כל אחד מרגיש בנוח לקנות לעצמו 'כרטיס הגרלה' למרות הסיכויים הזעירים שהוא יגריל וירוויח. ואמר שאפשר שלזה מתכוון הרמב"ם, שמוטל על האדם להחזיק את עצמו למידה הבינונית, וע"י עשיית טובה אחת - הרי הוא משפיע על כל העולם לכף זכות. ואם ב'הגרלה' מרגיש אדם נוח להזויל מכספו מהונו, על אחת כמה וכמה בעשיית דבר טוב, שיש כאן סיכויים גדולים להכריע את עצמו

## שמעתי מאחד שהסתופף ביום הכיפורים

### בהיכלו של הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע

שמעתי מאחד שהסתופף ביום הכיפורים בהיכלו של הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע, וסיפר שהתבטא ואמר בערב יום כיפורים **על הגמ' (במסכת יומא דף פ"ו ע"ב) 'יחיד ששב מוחלין לו על כל עונותיו, יחיד ששב מוחלין לו ולכל העולם כולו' וכו'.** וביאר את המאמר הגמ' עפ"י הסיפור: פעם היה הבעש"ט הק' ממתין בתפלת נעילה על אחד, ואמר שרשע אחד מארצות המערב נתחרט על עונותיו, ובתשובה שלו העלה את כל התשובה של כלל ישראל, כי האיש הליזה כבר היה בשאול תחתית, עד שבתשובתו היה לו כח גדול כזה. ואמר הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע, 'יחיד ששב מוחלין לו ולכל העולם', הרי כל העולם גם כן צריך לשוב על עונותיהם,

ולפעמים בזכות יחיד ששב, מוחלין לו ולכל העולם כולו. ולאחר מכן הוסיף הבעלזער-רב המהרי"ד זיע"א ואמר בלשון בוכים: **'אוי איז נאך דא אזא חוטא ווי איך אין די גאנצע וועלט!...** [היכן יש עוד חוטא גדול כמוני בכל העולם!...] וכששמעו קהל החסידים דברים אלו מפורשים מפי צדיק יסוד עולם כזו כל העולם החלו להוריד נחלי דמעות, וכך עמדו ובכו רב זמן רב. ולאחר מכן החלו בתפילה שהיתה בהתעלות מרוממת.

הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש זי"ע ביאר יסוד גדול בתשובה, לאלו השבים בתשובה שלימה על חטאם, והיצר הרע בא ומבלבל אותם שוב בבלבולים שונים גם לאחר זמן שכבר עזבו את חטאם, ועדיין מפתה אותם ומעלה בהם מחשבות והרהורים מלפני עזיבת חטאם, נשא ואמר את משלו:

אחד שהיה לו בית מרוח לשתיית יין וי"ש, והיו באים שיכורים רבים לשתות ולהשתכר שם. ביום בהיר אחד נמאס לבעל הבית מההשתוללות של השיכורים ולא היה יכול לסבול יותר התנהגותם, וגמר אומר בלבו לסגור לצמיתות את בית המרוח על מנעול ובריוח, וכן עשה. בלילה באו השיכורים הגויים כדרכם לדפוק על דלת בית המרוח, הוא יצא אליהם ואמר להם שסגר את בית המרוח, אך השיכורים לא הרפו, הם באו שוב ושוב, עוד יום ועוד יום, ובכל פעם דפקו מחדש עוד פעם על דלת בית המרוח, עד שכעבור כמה ימים כבר נקבע בדעתם כי מנוי וגמור אצל בעל המרוח לסגור את מסחרו, ורק אז הפסיקו לבוא. ומדוע הפסיקו? שראו כי החלטה שלו תקיפה, וזה לא ישתנה.

סיים הרה"ק מקאברין ואמר: זהו פירושו של 'החלטה', אדם מחליט לעצמו כי מתחיל בדרך חדשה, אז יצה"ר בא שוב לדפוק כדי לברר האם ההחלטה תקיפה? ומנסה שוב ושוב על ידי הדיפיקה, אולי יש תקווה, אך כשרואה שהבעל-תשובה אינו מסכים לחזור לסורו, ומניח אותו לדפוק ואינו פותח לו את הדלת, אזי במשך הזמן מתוודע כי נחוש הוא לסגור בעדו את הדלת ולא יעיל לו כל דיפקותיו, ואז מפסיק להקיש על דלתו, ומניח לו להתנהג ולילך בדרך הטובה שבחר לילך.

**ועל דרך זה פירוש הרה"ק מקאברין את הפסוק (בתהלים ל"ח י"ד) 'ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פי',** שאחד הולך ברחוב שקט ופתאום עובר אחד ולוחש לו משהו באזנו לפגוע בו, אם הוא חכם מקיים בנפשו 'ואני כחרש לא אשמע' ועושה עצמו כ'חרש' וממשיך והולך הלאה, ואז גם השני מוכרח לקיים 'וכאלם לא יפתח פי' ומפסיק לפגוע בו. שהרי עם ה'קיר' אי אפשר לריב, ואם הוא כסיל אזי עונה לו, השני מתחיל להשיב חזרה, זה מרים את קולו וזה מרים את קולו, ונעשה ששון ושמחה בין שניהם.

כן הדבר בלב האדם, שהיצר הרע מגיע לנסותו לאחר תשובה וחרטה, אזי צריך לקיים בנפשו 'ואני כחרש לא אשמע', ולהיות בבחינה זו של להסיח דעת לגמרי ולא לעשות עסק מזה כלל. לא להתפעל מן המחשבות המבלבלים אותו ולא להיכנס בהרהורי ויכוחים, רק להמשיך הלאה, ללכת בדרכו בדיבורי התורה והתפילה, ואז משך הזמן יפסיק לדפוק.

(מתוך שיחות שהשמיע לתלמידיו מספר שיחותיו הנמצא בשלבי עריכה)

# ובששון גדלה והאחד על והאחד על

ויאמרו הנה יום הדין ...

בימים אלה של ימי הדין הרחמים והסליחות,  
כל אחד מוחפש 'משהו', קבלה קטנה שתרכה את זכויותיו  
'זכות' בר קיימא שעם זה נזכה בדין לשנה טובה וסתיבת וחתימה טובה

ניתן להצטרף עכשיו בכל עמודת 'נדריים פלוס'

הקב"ה זימן לידך  
את ההזדמנות הגדולה  
להצטרף יחד עם  
כל בית ישראל,  
לתוכנית ההיסטורית  
החדשה של 'דרשו'

# 'העמוד היומי'

לימוד היומי בגמרא,  
בארבעה מסלולים שונים,  
שאחד מהם בוודאי מתאים  
בדיוק לך ולמידותיך...

הוסף כבר היום את ה'קבלה' הזאת והזכות תעמוד לך  
הצטרף כבר היום לאחד מהמסלולים של העמוד היומי,  
ויחד נזכה לשנה טובה וכתובה וחתימה טובה  
וכתוב לחיים טובים כל בני בריתך...

# מספרים על הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל משגיח דשיבת פוניבז', ששנה אחת ביו"כ ראו אותו תלמידיו בהפסקה שבין תפילת מנחה לנעילה כשהוא חוזר בהתלהבות על דברי המשנה 'אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל' כי הרגיש בטהרה ובקדושה האופפת ומאירה על נפשו

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על ריבוי הצדקה והחסד בימים אלו



## ותפילה ותשובה וצדקה...

בימים אלו מרבין בני ישראל בצדקה, וכך אנו זועקים ומתריעים בימי ר"ה ויוה"כ 'ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה'. ואיתא ברמב"ם בהלכות תשובה (ג ד) 'נהגו כל בית ישראל, להרבות בצדקה וחסד ובמעשים טובים ולעסוק במצוות מראש השנה ועד יום הכפורים יותר מכל השנה.

כתב רבינו אפרים רמז מן התורה להרבות בצדקה בימים אלו, בלשון הכתוב (דברים טז כ) 'צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ', שראוי להרבות בצדקה ורדוף אחריה, למען תחיה - שבזכות הצדקה תזכה להיכתב ולהיחתם לחיים, אימת הכתוב מדבר, 'וירשת' אותיות 'ו' תשרי', שכן מתוך עשרת ימי תשובה ישנם שישה ימים שניתן לתת בהם צדקה [שהרי בשני ימים דר"ה ובשבת שובה וביוה"כ אי אפשר לתת צדקה]

בימים מקדם כשהייתה אימת הצבא של מדינת ליטא, עלה למעונו של הגאון הגדול רבי יצחק אלחנן ספעקטור זצ"ל בחור בן עשירים שהגיע זמנו להתנייץ לפני הצבא, וכה בכה לפניו, רבי קדוש, עד לאחרונה היו בני העשירים משחדים את פקידי הצבא בממון רב והללו היו מוציאים כנגד ה'מצלצלין' שטר שחרור ו'פטור' מהצבא, אך לאחרונה גדלה רשעותם של פקידי הצבא הנוטלים את השוחד בשמחה רבה, ולאחר שהממון בכיסם הם שבים 'למסור' את המשחחים וכך אוסרים בבית האסורים את הבחורים ואביהם גם יחדיו, על כן נפשי בשאלתי, כדת מה לעשות, כי אם לא אתן שוחד הרי מיד אלקח לצבא, ולאידך, הרי גם נתינת השוחד איננה עצה... חשב הגאון כמה דקות, ולאחר מכן נענה ואמר, שמע נא, יש לי עסקן גדול (מאכער) שלגביו אין דלת נעולה, הכל פתוח לפניו- הב לי צרור מעותיך, ואני אמסור אותו לאותו עסקן, לך בשלום לדרכך, תן תנומה לעפעפיך ושטר השחרור יגיע ע"י הדואר עד לפתח ביתך, וכן עשה הבחור.

ואכן, כעבור שבועיים ימים נקש בביתם איש הדואר ומסר לידי הבחור מכתב מטעם הצבא הפוטרו משירות בצבא 'מטעמי בריאות' ושם ניתן בידו זכות ערעור עד יום פלוני... וליהודים הייתה אורה ושמחה וששון, הבחור שלא ידע את נפשו מרוב שמחה מיהר לביתו של הגאון להודות לו ולברך את שליחו הנאמן, ובתוך הדברים אמר לר"א, הנה, מובן מאליו שאי אפשר לפרסם בראש כל חוצות

מיהו העסקן שהרב השתמש בו, אבל אע"י לבקש מהרב שיפרסם את שמו לכה"פ בין אנ"ש, ועכ"פ בין העשירים ... אמר לו רבי יצחק אלחנן, שמע היטב, עסקן זה טוב הוא לא רק לענייני הצבא אלא לכל מיני הצלות שבני דורנו צריכים להם, ולא רק לעשירים... ואפרש שיחתי, באותו היום שבאת אלי לפני כשבועיים נכנסו אלי כלה ואמה אשר באו לשפוף ליבם כי מועד הנישואין קרב ובא ולרש אין כל, ובושה תכסה פניהם מרוב פחד ובהלה שתפרד החבילה, משיצאו שניהן נכנסת עם 'שאלתך', ואמרת לי לעצמי, הנה הקב"ה בעל הגמול בוודאי לא ישיב ריקם את פני נותני הצדקה אשר גדולה צדקה להגן מכל מיני פורענויות צרות ויסורים, על כן ביקשתי ממך את צרור הכסף, נתתו להם ובזכות שמחת לבם בא אליך כתב ה'פטור' עד הבית... (מפי הגאון הגדול רבי ראובן פיין זצ"ל, ששמע מהבחור עצמו שכבר נהפך להיות 'בעל בעמיו' - בימי נודדיו מאדמת אירופה לשנחאי שביפן בימי המלחמה)

במכתב שכתב הגאון רבי אלחנן וואסערמאן על הגאון רח"ע נמצא כתוב וז"ל. 'ונמצאו פתקאות מומן ז"ל, והן קבלות מערבי יוה"כ"פ, באחת מהן מעי"כ כתוב... לעשות חסד עם כל מי המבקש.

באחד השנים בערב יום הכיפורים לפנות ערב נראה הרה"ק רבי שלומק'ה מזוועהיל ז"ע מטפל ומתקן בצינור שבור של מי שופכין (ביוב) שעמד בסמיכות לבית מדרשו כשהוא כבר לבוש בקיטל וטלית לקראת 'כל נדרי', אחד העוברים ראה את המחזה הנורא... וכמעט נעתקה לשונו מרוב תדהמה. שאל הלה את הרבי, רבי קדוש,

מה מעשיכם כאן בזה השעה- לטפל במי שופכין בשעה שאנו עומדים על פתחו של היום הגדול והנורא. אמר לו ר' שלומק'ה, מעשיי אלו הם כמעשיי של הכהן גדול בשעה שעמד אחת בשנה לפני ולפנים ב'קודש הקדשים' (כי מסביב אותו 'שבר' שבצינור פרצה מחלוקת בין השכנים, ולהשקיט הסערה עשה ר' שלומק'ה מה שעשה).

פעם ישב הרה"ק רבי דוד בידערמאן ז"ע מעי"ק ירושלים וערך את 'סעודה מפסקת' בעיזה"כ כשהוא מוקף בנשברי לב- חסרי בית ומשפחה חולים ונדכאים, והיה יושב ומדבר על ליבם בדברי בדיחות וניחותא- מדברים המיישבים ומשמחים את לבם. באותה שעה עבר הגאון רבי דוד בהר"ן זצ"ל בדרכו לבית הכנסת ליכל נדרי' וכולו אומר הדרת קודש, ומבעד לחלון ראה את הנעשה אצל ר' דוד'ל, נכנס ר"ד בהר"ן ושאל את הרבי, וכי זו עת וזמן לשחוק עם אנשים אלו, אמר לו הרבי אמשול לכם משל, לתינוק שתקפוהו כאבי שיניים ל"ע, מה תעשה אימו? תעזוב את כל עיסוקיה וענייניה, תשחוק לפניו ותרקד לפניו (בכל כוחה) - להסיח דעתו מהכאב הנורא, אף אלו נשברי הלב הינם כביכול 'כאב השיניים' של הקב"ה, אין לנו אלא לעמוד בכל עת ובכל זמן לרקוד לפניהם ולשמח אותם כי בזה כביכול הננו עושים רצון קוננו בשלימות...

הגאון רבי חיים קרייזוויטשה זצ"ל גאב"ד אנטוורפן יצ"ו היה אומר, שיתכן שעל ידי ה'גארטל' (החגורה) בתפילה יקיים מצוות עשה מן התורה, ואיזוהי כאשר מלווה את ה'גארטל' שלו לחבירו, דאו מקיים מצוה דאורייתא של גמילות חסדים.

כתב ה'חינוך' (מצוה קפה) ז"ל. שהיה מחסדי הקל-על בריותיו, לקבוע להן יום אחד בשנה לכפרה על החטאים עם התשובה שישבו, שאילו יתקבצו עוונות הבריות שנה שנה תתמלא סאתם לסוף שנתיים או שלוש או יותר, ויתחייב העולם כליה, על כן ראה בחכמתו ב"ה לקיים העולם, לקבוע יום אחד בשנה לכפרת חטאים לשבים, ומתחילת בריאת העולם יעדו וקדשו לכך, ואחר שיעדו הקל-ב"ה אותו יום לכפרה, נתקדש היום וקיבל כח הזכות מאתו יתעלה עד שהוא מסייע בכפרה.

## אשריכם ישראל- תשובה מתוך שמחה

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, עת שמחה הוא היום לנו שהקב"ה בכבודו ובעצמו מטהר אותנו מכל חטאותינו, כמו שאמרו בסוף יומא (פה): 'אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם- אביכם שבשמים, שנאמר (יחזקאל לו כה) 'וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם', ואומר (ירמיה יז ג) 'מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל'.

ובפירוש אמרו בתנא דבי אליהו (זוטא ס"ו פ ד) ובארבעים יום האחרונים שעלה משה להר סיני להביא את התורה, גזרו (בני ישראל) יום צום ותענית, וביום האחרון שבכולם, שהוא סוף ארבעים יום, גזרו תענית ולנו בתעניתם כדי שלא ישלוט בהם יצה"ר, ולמחרתו השכימו ועלו לפני הר סיני, ישראל היו בוכים לקראת משה, והוא היה בוכה לקראתם, עד שעלתה בכייתם למרום, באותה שעה נתגלגלו רחמיו ש להקב"ה על ישראל וקיבל את תשובתם, בישרה אותם רוח הקודש בשורות טובות ונחמות. אמר הקב"ה לישראל,

בני, נשבע אני בשמו הגדול שלי ובכסא הכבוד שלי, שתהא לכם בכיה זו לששון ולשמחה גדולה ויהיה לכם יום זה יום סליחה וכפרה ומחילה לכם ולבניכם ולבני בניכם עד סוף כל הדורות.

מספרים על הגאון רבי יחזקאל לוונישטיין זצ"ל משגיח דישיבת פוניבו', ששנה אחת ביו"כ ראו אותו תלמידיו בהפסקה שבין תפילת מנחה לנעילה כשהוא חוזר בהתלהבות על דברי המשנה 'אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל' כי הרגיש בטהרה ובקדושה האופפת ומאירה על נפשו.

שמה תאמר כיצד ניתן לשלב בין שמחה לבכיה, כבר כתב ה'לבוש מרדכי' (חותנו של המהרי"ן דושינסקי) בלישנא דקרא (תהילים מז ח) 'כי מלך כל הארץ אלוקים זמרו משכיל', שאם אנו מתעוררים כי הוא 'מלך על כל הארץ' כיצד שייך לומר לפניו, אך על כך אמר הכתוב 'משכיל'- שמי שיש בו דעת ושכל יודע שאין זו סתירה כלל וכלל.

בתוספת נופך הסביר הרה"ק הר"ב מפשיסחא ז"ע את עומק המשל והנמשל, דאי כפשטיה איזו שמחה יש לו למלך כשרואה הררי זבל מונחים מחוץ לביתו, אלא הכוונה לאב רחום שרואה את בנו מתפתל מכאבים עזים בבטנו, וממחר לדרוש ברופאים שמצאו שיש לילד תולעים במעיו, מיד נתנו סממנים שונים עד שלאחר זמן מה יצאו כל התולעים כולם מתוכו והילד נרפא לגמרי. הנה, כאשר יראה האב את התולעים בחוץ, תגדל שמחתו עד מאוד. שהרי מלכלוך זה נתייסר בנו ועתה הכל מחוץ לגופו, כך גם לדין, הקב"ה שמח במחילת עוונותיהם ש לישראל, על שהם הוציאו מקרבם את החלקים המעופשים והמקולקלים שהיו במעיהם, והאב שמח ברווחת בניו אהוביו.

ואם בל"ג בעומר מכרכרים ורוקדים בשיר זה בהתלהבות מפני עניינים נשגבים שיום זה מסוגל, ק"ו בנו של ק"ו ביום הקדוש, שאין מקרא יוצא מידי פשוטו ועיקר כוונת רבי עקיבא היא על יום הכיפורים. בשם המהרי"ד אמרו שהדבר דומה לכן כפר ששה בעיר והנה ראה שלפתע פרצה דליקה, וקרא ה'כרוז' לאמור הצילו... שריפה משתוללת, מיד רצו כל אנשי העיר עם דליי מים וכיבו את השריפה. כשחזר הכפרי הנבער מדעת לביתו סיפר בהתלהבות לכל אנשי הכפר הדומים לו, שראה דבר פלא בעיר, שצועקים ונכבית הדליקה... ונמלכו לנהוג אף הם במנהג נכבד זה... וכאשר פרצה שריפה לאחר זמן בכפר עמדו וזעקו... וכמוכן שלא הועילו ולא כלום... הגיעו במרוצה לאנשי העיר והתמרמרו בפניהם מדוע אצלכם הועילה 'הסגולה'... הסבירו להם שאין התכלית בזעקה אלא במעשה... ואין הזעקה אלא כלי לאסוף את העם לכבות את האש. כך כיוצ"ב עיקרו של וידוי אינו החרטה והזעקה אלא הוא התעוררות לשינוי המעשים מאן ולהבא. הרה"ק ה'שמח משה' ז"ע מפרש מה שנאמר (קהלת יא א) 'שלה לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו', שהכוונה היא לבקשה הנשלחת למרומים על פני המים- אלו הדמעות ששופך כמים, שהם עושות רושם רב במרומים, ופועלות כמו עבודה ויגיעה של ימים רבים, וזהו כי ברוב הימים- הנפעל ברוב הימים תמצאנו בנקל אם תבקש בדמעות.

(לקט מתוך מאמר נרחב מתוך באר הפרשה תשעט)

# בכל ליל ליום הכיפורים בעת אמירת המילים: "ונסלה לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם", היה מרנא ה"חפץ חיים" זצ"ל מתייפח בבכי עז. באחת השנים שאלו תלמידו: "רבה, מדוע לבכות במילים אלו?"

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על גמילות חסד אמיתית



התלמידים" כלל, ושאל האם יכול הוא להיכנס לרבי. הגבאי נעתר לבקשתו, והכניסו לחדרו של הרבי.

לאחר כשעה הגיע היהודי העשיר לבית הרב. הגברי קיבלו בכבוד, והגביר סיפר כי הוא נוסע לעסקיו, ובא הנה לקבל את ברכת הרב להצלחתו, ובעוד כמחצית השעה יוצאת מהעיר הרבנית שהוא אמור לנסוע בה.

הגבאי פתח את דלת חדרו של הרבי, וביקש להכניס את העשיר, ובכך לגמול לו טובה על תרומותיו הנכבדות, אך הרבי השיב כי לא יכניסו. לאחר מחצית השעה ביקש העשיר מהגבאי שיבדוק אם כעת הרבי יוכל לקבלו, אך גם בפעם הזו ענה הרבי בשלילה.

העשיר נאלץ למסור לידי הגבאי קויתל עם בקשת עזרה לעסק, בתוספת פדיון גדול, ויצא לדרכו.

חלפו שעות תמימות, והבחור הצעיר יצא מחדר הרב כשפניו קורנות כשמש באמצע היום. הגבאי המסור נכנס אל הקודש, הקריא באזני הרבי את הקויתל, והרבי נתן את ברכתו.

הגבאי הנאמן פנה אל הרבי ושאל: "רבי, תורה היא, וללמוד אני צריך. הרי היהודי העשיר רגיל לתרום לרב סכומי עתק. האם לא היה טוב, אילו היה הרבי מבקש מהבחור לחכות להמשך השיחה דקה או שתיים?"

השיב ה"חובת התלמידים" במתק לשונו: "אהובי יקירי, אני מקים ישיבות ואירגונים כדי להציל יהודים יהודים מרדת שחר ולקרבתם. הבחור הזה הגיע אלי והתחנן: 'רבה, מאר לי בלב...' הוא התחיל להשיח בפני את אשר על ליבו השבור. כשפתחת את הדלת לפני שעה,

גדולי ישראל נותנים עיניהם ולבם למען הכלל. נכנסים אליהם אנשים שבורי לבב, מלאי צער ועגמות נפש, ויוצאים מהם כשחיוך מאיר את פניהם - יש מי שנושא את צערם, מרגיע, מנחם ומברך... צדיקי ישראל מסוגלים לשאת שמיעות צרות אלו ונשיאת עולם של ישראל, כיון שניתנו להם כוחות מיוחדים, כוחות הנהגה על טבעיים ממרומים.

אך גם מאיתנו נדרש לנהוג החסד לאחים נזקקים. בכל חוג וקהילה ישנם שבורי לב, נצרכים ונזקקים רבים. פעמים רבות פגשתי בכאלו שזעקו במר ליבם: "איני מבקש עזרה כספית, יחס מיוחד או השקעה מרובה, אלא הקשבה, אנה תנו לי מספר דקות של האזנה, של שמיעה אמיתית ושל פניות מכל הלב."

"גדול המלבין שיניים לחברו מהמסקהו חלב". האזנה במאור פנים ובחיוך והקשבה אמיתית - הן אלו שמעניקות הרגשה טובה.

יהודי שמנתק את הטלפון כאשר בא לפניו מר נפש לשפוך את אשר על ליבו, שאינו אומר לבני ביתו להגיד שהוא איננו נמצא... הוא פנוי כל כולו לשמוע את הנזקק - הוא זוכה לגמול חסד אמיתי.

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, ביאר את הבקשה שמבקשים אנו בברכת "אהבה רבה": "לשמוע, ללמוד וללמד", שכדי לדעת איך להקשיב לזולת "לשמוע" אותו, מה עלינו לעשות? "ללמוד וללמד" - יש להרבות בלימוד. אין זו אומנות פשוטה לשמוע את זולתנו באמת.

## הנער חשוב לי יותר מהכסף!

האדמו"ר מפיאסצנא בעל "חובת התלמידים" הצטיין באהבת ישראל מיוחדת ובמסירות לכל יהודי באשר הוא. לא היתה לו חסידות גדולה, אבל היו לו אלפי אוהבים.

פעם שוחחו אודותיו בעל ה"פני מנחם" וה"אמרי מנחם" מאלכסנדר. אמר ה"פני מנחם": "הרבנים הפולנים הצטיינו בדרך כלל במוח, ובענין הרגש הם ידועים פחות, אך ספריו של האדמו"ר מפיאסצנא - 'חובת התלמידים' וה'כשרת האברכים' - מלאי רגש ואהבת ישראל".

אביו של ר' נתנאל רזינר, שזכה לשמשו סיפר, כי האדמו"ר ניהל עשרות ישיבות ברחבי פולין, הקים ארגונים שונים, ולשם כך נזקק לגייס כספים רבים.

היה יהודי עשיר, שבכל חודש נהג לבוא אל הרב ולתרום סכום עצום למען מוסדותיו.

באחד הימים נכנס בחור צעיר, שלא היתה לו שייכות לבעל "חובת

חשתי שהוא מתחיל לשמוע אותי ולהבין את דברי. אלו הייתי מבקשו לצאת, לא היה קיום לכל שיחת, כי כבר היה נגרם הסח הדעת". והרבי הסביר את עיקרי משנת החסד, שהיו כה טבועים בו: "נכון, אני צריך כסף רב בשביל להציל ילדים, לשם כך גבירים ונדיבי עם מעניקים לי תרומות, אבל כעת בא לפני הילד שאני רוצה להציל, שהוא המטרה בכל עסקי, הוא חשוב לי הרבה יותר מאשר הכסף, ולכן לא יכולתי לפנות לקבל את העשיר בעודי עסוק בעיקר..."

## שומע תפילת כל פה

זכיתי לשמוע מפי קודשו של ה"באר יעקב" הרבי מנדבורנא זצ"ל פעמים רבות, שאמר, שהקב"ה זיכה אותו במתנה, שכאשר נכנס יהודי להשיח באזניו את אשר מעיק על לבו, לאחר שהחל לספר מעט, הוא מבין את כל יתר דבריו, אך בכל זאת הוא ממשיך להקשיב שעות על גבי שעות.

והא ביאר את סיבת האזנתו הממושכת לדברים שכבר הבין: הנה אני צריך זכויות שאוכל לענות לכל שואל תשובה אמיתית. וזוהי שאני מקדיש מזמני היקר על אף שאני יודע לפרטי פרטים את בעיית היהודי, וגורם לכל אדם לצאת מחדרי בהרגשה טובה. בשמים רואים זאת - וניתנת לי סיעתא דשמיא לענות כהלכה, ומתקנים אותי בעצה טובה.

כאשר חבר, מחנך או כל יהודי מאזין לזולתו במאת האחוזים, מתנתק מכל הפרעה כמו שיחת טלפון, ומעניק לו הרגשה טובה - הוא יוצר אורה נפלאה העשויה להניב תוצאות מופלאות וברוכות! אין הכוונה, שאם יש שיחת טלפון דחופה ביותר יתעלמו ממנה. מותר להרים, אך כדאי להקדים ולומר: "אני מחכה לטלפון דחוף, יתכן שאצטרך להפסיק באמצע".

כאשר הנעזר רואה את הרגישות ואת ההתחשבות, הוא חש תחושה נפלאה.

"לשמוע - ללמוד וללמד" - כדי לדעת איך לשמוע צריך הרבה ללמוד וללמד, ובשמייעה נכונה צריך הרבה לחולל מהפכה.

על הקב"ה נאמר בתפילה כי הוא "שומע תפילת כל פה" - הוא מאזין ומקשיב לכל תפילותינו על אף שהוא יודע את כל בקשותינו טרם פצינו פינו. כך עלינו להתייחס לזולתנו - לשמוע אותו ולהקשיב בסבלנות עד תום דבריו.

בקוברין תפילת 'נשמת' בשבת היתה נמשכת לעיתים שעה ארוכה. ואמר הרבי מקוברין זצ"ל: כשיהודי נענה במאור פנים לחברו המבקש לשוחח עמו, הקשבתו נחשבת במים יותר מאמירת 'נשמת' אלף פעמים!

אם נחשב במשך כמה שנים מגיעים אנו לאלף אמירת 'נשמת' בשבתות, נראה כי חולפות כמעט עשרים שנה!

בהקשבה אחת יכולים אנו להרויח אלף פעמים אמירת נשמת! בספר "מאיר עיני ישראל" מובא, שבכל ליל ליום הכיפורים בעת אמירת המילים: "ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר בתוכם", היה מרנא ה"חפץ חיים" זצ"ל מתייפח בכבי עז.

באחת השנים שאלו תלמידו: "רבה, מדוע לבכות במילים אלו?" וה"חפץ חיים" הקדוש, הכהן הגדול מאחיו, הסביר: גר שמתגייר לומד הכל מהתחלה. וכאשר הוא נכשל בתחילת דרכו בדבר איסור - יודעים שרק עתה הוא למד, ומבינים שאין לגעור בו. והנה, ביחס לקב"ה נחשבים כולנו כגרים. מגיע ליל יום הכיפורים, וכל יהודי מבקש סליחה ומחילה מבורא העולם. ובמה זיכה שתתקבל תפילתו ויתקיים בו: "ויאמר ה' סלחתי כדברך?" - על ידי שיקיים "ונסלח לכל עדת בני ישראל", ויתייחס לכל יהודי בסלחנות ובסובלנות, כפי שנוהג כלפי "הגר בתוכם".

בתפילת הימים הנוראים משבחים אנו את הקב"ה בהיותו "מבין ומאזין, מביט ומקשיב". לכאורה מהי השייכות בין האזנה והקשבה להבנה?

אלא, שהקב"ה מאזין האזנה מלאה בינה. הקשבתו יורדת עד לפרטים הדקים ביותר של המתפלל.

## אולי מחר נאזין לך...

רבי צדוק הכהן, הכהן הגדול מאחיו, חיבר עשרות חיבורים בנגלה ובנסתר, והיה בעל ראש חרף מאין כמוהו. הוא חישב את עיתו ורגעיו בדקדוק בצורה נפלאה. לפני ראש השנה היה רושם בפנקס את כל סדרי הלימוד שלו לפרטים למשך השנה הקרובה כולה.

באחת השנים, נכנס לביתו בראש השנה באיחור של כעשרים וחמש דקות ואמר: "נראה שהשנה לא נוכל לאכול את האפיקומן לפני חצות".

סובביו לא הבינו את דברי ההייליגער רבי צדוק. והוא הסביר, כי סדר יומו תוכנן בקפידה. משהגיעה ההפסקה נכנס לחדר במטרה ללמוד ולשנן את הכוונות הרואיות בתקיעת שופר. והמנה נשמעו דפיקות בדלת. תחילה חשב הוא לא לפתוח, אך כאשר הנוקש לא חדל מדפיקותיו פתח.

אל החדר נכנס יהודי וביקשו: "רבה, הלב שלי שותת דם. אני רוצה שהרבה ישמע אותי".

ר' צדוק רצה תחילה לדחותו לזמן מאוחר יותר, הרי מוכרח הוא להתכונן לתקיעת שופר. אך הוא התבטא: "היתה לי סיעתא דשמיא שלא אמרתי לו את המילים האלו, אלא הכנסתיו ושמעתי אותו". שיחתם ארכה עשרים וחמש דקות. ועל כן מעכשיו עד אפיקומן כל הפנקס שלי נדחה בעשרים וחמש דקות.

ורבי צדוק הסביר: בראש השנה מבקשים אנו: "זכרנו לחיים, כתבנו לחיים". אם, חלילה, לא הייתי שומע אותו, והייתי מבקשו לבוא ליום המחרת, כשהייתי מבקש מהקב"ה בתקיעת שופר שישמע סדר מלכויותינו היו אומרים לי משמים: ר' צדוק, אולי מחר נאזין לך, כפי שאתה אמרת ליהודי...!

אנחנו מבקשים מה': "עננו ה', עננו", מתחננים אנו: "היה לרצון אמרי פי", "תקבל ברחמים וברצון את תפילותינו" יש לנו עצה נפלאה - בזה שנשמע את זולתנו - נזכה משמשים ישמעו אותנו.

(מתוך כבודם של ישראל)



## למי מיועדת התכנית?

התכנית מיועדת גם לאלו שכבר למדו את הש"ס ומבקשים לחזור ולשנן את הלימוד במתינות, תוך לימוד מעמיק יותר של סוגיות הש"ס; וגם לאלו המבקשים לייסד לעצמם סדר לימוד שיש בו אפשרות ללימוד בקיאות עם עיון קל הכולל את עיקרי הגיונים בראשונים ובאחרונים ומסקנות ההלכה למעשה העולות מתוך הסוגיות.

## הלימוד הוא בבקאות או בעיון? עם תוספות?

על מנת לאפשר לכל אחד ללמוד לפי טבעו ולפי יכולתו, נוסדו בתכנית זו ארבעה מסלולי לימוד: לימוד גמ' רש"י, לימוד גמ' רש"י רעיון העמוד, לימוד גמ' רש"י ותוס', לימוד גמ' רש"י ותוס' עם עיון העמוד. בהתאם לכך יתקיימו גם ארבעה מסלולי מבחן שונים ב'עמוד היומי', במסגרת מבחני 'דרשו' התורשיים.

## מה הוא קונטרס 'עיון העמוד'?

קונטרס 'עיון העמוד' טועד להיות כלי עזר ללומדי העמוד היומי. הקונטרס יכלול את דפי הגמרא ולצידם עיקר דברי הראשונים והאחרונים בביאור דברי הגמרא, ומסקנות ההלכה למעשה העולות מתוך הסוגיות; וכן את ביאור הפשט 'שפה ברורה' מבית 'ענו והדר'. בקונטרס ייכללו גם לוח הלימוד, רשימת מוקדי המבחנים ומועדיהם, רשימת שיעורי 'העמוד היומי' ועוד.

## האם יתקיימו שיעורים מיוחדים ב'עמוד היומי'?

אגף השיעורים וההדרכה של 'דרשו' מקים בימים אלו רשת של שיעורי 'העמוד היומי' בכל רחבי תבל. הנהלת 'דרשו' מזמינה את כל המבקשים להקים שיעורים, לפנות לאגף ההדרכה כדי לקבל סיוע בהקמת השיעור ובהפעלתו. נקבעו קריטריונים מיוחדים להענקת טלנת פתיחה למגיד השיעור, וכן ניתנת אפשרות להשתתף בסדרת הדרכה "כיצד להקים ולתחוק שיעור יומי". בנוסף, ישלחו לכל שיעור חוברת 'עיון העמוד' בהתאם לביקוש.

## האם כוללי ערב, 'שיבות קיבוץ' או כוללי בעלי בתים יכולים להצטרף כקבוצה?

בהחלט. ניתן להצטרף לתכנית הלימוד של 'העמוד היומי' גם ביחידים וגם כקבוצות ללימוד 'העמוד היומי'. כמו כן ישנה אפשרות לפתיחת מוקדי מבחן ייעודיים במקומות אלו.

# העמוד

בברכת מורנן ורבנן גדולי הת

# התכנית ה 'דרשו': ה לימוד שינו מסכתו

בקצב של עמוד ליום - כל ימות השנה החומר הנלמד ב'דף היומי' וגם ללמוד באחד מארבעת המסלולים: לימוד גמ' לימוד גמ' רש"י ותוס', לימוד ג

בראש חודש השון הבעל"י



## האם חייבים להבחין?

כמו בשאר מסלולי הלימוד של 'דרשו', יתקיימו בכל חודש מבחנים נושאי מלגות בארבעת מסלולי הלימוד של 'העמוד היומי'. המבחנים מהווים הזדמנות להשיגה מדויקת יותר של צורת הלימוד הרצויה, כמו גם אמצעי לדרבון אישי וליצירת 'מחוייב' לעצם הלימוד, בהתאם לכך 'דרשו' ממליץ לכל הלומדים להשתתף במבחנים, אולם כמובן שאין זו חובה וניתן להשתתף בשיעורי 'העמוד היומי' כדי לרכוש ידיעות מקיפות בסוגיות הש"ס - גם ללא השתתפות במבחנים.

## מי זכאי להשתתף?

במסלולי הלימוד והשיעורים רשאי כמובן להשתתף כל מי שלבו חפץ בכך, אולם במבחנים נושאי מלגות ניתן להשתתף רק מגיל 16 ומעלה.

## מה גובה המלגה במבחני 'העמוד היומי'?

גובה המלגה המקסימלי הוא 270 ₪, אך כמובן שדרכי תלוי בגובה הציון, כמו גם במסלול הבחנה, מעמד הבחן (אברך / כחור / בע"ב) ושעת הלימוד (לאברכים: בסדרים / בין הסדרים). מידע מפורט יפורסם בהמשך.

להצטרפות לתוכנית 'העמוד היומי' באחד מארבעת המסלולים: בעמדות נדרים וקהילות

לפתוח שיעור ולקבלת מלגת פתיחה: בעמדות נדרים וקהילות או במייל: [d02560560@gmail.com](mailto:d02560560@gmail.com)  
לפרטים נוספים: הרב מרדכי ציקובסקי 055-6717892

לקורס לרכישת כלים למסירת שיעורים: בעמדות נדרים וקהילות או במייל: [d02561561@gmail.com](mailto:d02561561@gmail.com)  
לפרטים: הרב אלכסנדר הוכברגר 052-7654220

כוללי ערב / כוללי בע"ב המיוענים להצטרף ללימוד, ולהקים מוקד מבחן: בעמדות נדרים וקהילות או במייל: [d02562562@gmail.com](mailto:d02562562@gmail.com) לפרטים: 055-6738406

שליחת שמות לתפילת הרבנים וספר הגיבורים שיונה בציונו של מרנא 'החתם סופר' למקבלים על עצמם לימוד 'העמוד היומי' בעמדות נדרים פלוס או באימייל: [dirshu@dirshuglobal.org](mailto:dirshu@dirshuglobal.org)

# היומי

רה וראשי הישיבות שליט"א

# חדשה של עמוד היומי ן וחזרה של ת הש"ס

בו יוכל הלומד גם לחזור ביתר קלות על  
במתניות וביתר הבנה את הש"ס כולו,  
'רש"י, לימוד גמ' רש"י ו'עיון העמוד',  
מ' רש"י ותוס' עם 'עיון העמוד'.

מתחילים ממסכת ברכות

# מרון הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, אמר שבימים הללו - ראש השנה ויום הכפורים - לא רק בת קול יוצאת ומכרזת, אלא הימים עצמם זועקים וצועקים - שובו בתשובה!

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על הדרך הנכונה לחזור בתשובה



מה עושה הנהגה? פנית פרסה. ברגע שסובב את המכונית - הוא כבר חזר לדרך הנכונה. מאותו רגע שעשה את הסובב, הוא לא מתרחק יותר, אלא מתקרב למטרה.

כשהאדם "מסובב" את עצמו לחזור בתשובה, הוא כבר נמצא בתשובה.

כמוכן, התשובה היא עבודה גדולה ומקיפה מאד, עבודת חיים, אבל אם אדם יתחיל - בעזרת ה' הוא יגיע, ואם לא יתחיל - לעולם לא יגיע. אם אדם נחוש בדעתו, ומתקדם כל יום מעט, לומד כל יום ומתקן בהדרגה את מעשיו - הוא יצליח בעזרת ה' להשיג את המטרה.

**אם אדם מתחיל, והוא נחוש בדעתו להמשיך ולהתקדם צעד אחר צעד, בעזרת ה' הוא יצליח.**

יש כאן, בישיבה, אנשים שאמרו: 'איך נצליח ללמוד את כל הש"ס?..? אבל הם התחילו, וברוך ה' המשיכו וסיימו את הש"ס, לא פעם אחת אלא פעמים, ועוד זמן קצר עומדים לסיימו פעם שלישית. אבל מתי נחשב לו כך? אם יש לו קביעות, שאינו מותר על הלימוד הזה בשום אופן ובשום מצב.

אם אדם נמצא בדרך התשובה, מתוך רצון ודבקות במטרה, ולומד בקביעות את התורה ואת ההלכות - תהיה לו סיעתא דשמיא והוא יזכה להצלחה גדולה.

כך אמרו חז"ל (שם): "כל המעביר על מידותיו - מעבירין לו על כל פשעיו". הקב"ה נוהג עם האדם במידה כנגד מידה. אתה סולה לחברך - הוא יסלח לך; אתה מתעלם ממה שחברך פגע בך - הקב"ה יעלים עינו מחטאיך אשר פגעו ופגמו בכבודו.

מגיע האדם לדין בראש השנה, והקב"ה אומר: האדם הזה בא פעם אחת אלי לשמוע דברי תורה? הוא הגיע לשיעור תורה בכל השנה הזאת? איך הוא רוצה שאתן לו פרנסה טובה ובריאות איתנה, אם הוא לא בא ללמוד את תורת הקדושה? אם הוא בא לשמוע דברי תורה ויש לו קביעות, אשריו ואשרי חלקו ומה נעים גורלו.

במסכת אבות (ו, ב) שנינו: "אמר רבי יהושע בן לוי: בכל יום ויום בת קול יוצאת מזהר חורב, ומכרזת ואומרת: אוי להם לבריות מעלבונה של תורה", ואמר הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, שבימים הללו - אלול, ראש השנה ויום הכפורים - לא רק בת קול יוצאת ומכרזת, אלא הימים עצמם זועקים וצועקים - שובו בתשובה!

חסידים ראשונים היו צמים כל עשרת ימי תשובה, ורק ביום שבת היו אוכלים. יש שכתבו, שאפילו בשבת של עשרת ימי תשובה מתר לצום, אולם להלכה לא צמים ביום שבת קדש.

עד כדי כך יקרים ימי התשובה הללו, ושונים הם לטובה משאר ימות השנה. צריך לדעת לנצלם, שהם ימים גדולים מאוד מאוד.

העיקר בימים אלו הוא ההתבוננות, הבחינה והבדיקה של כל מעשינו. עוד מעט יבדק המאזן הסופי שלנו, של כל השנה כלה - "ודע כי על כל אלה יביאך במשפט". צריך למהר ולחזור בתשובה על העונות, ולהוסיף לעצמנו זכויות של מצוות.

החזרה בתשובה יכולה להיות רק באמצעות לימוד התורה, אם אדם אומר: 'חזרתי בתשובה, אבל אינני לומד תורה', אני יודע שהכול ספורים. **אם לא התחלת ללמד תורה, לא התחלת לחזור בתשובה!**

התורה נותנת לנו את היכולת לחזור בתשובה, והתורה גם נותנת לנו את הכח לעמד בניסיונות. אם אין תורה, חלילה, אין כח לעמוד. האדם נופל.

לכן חייבים ללמד, בבית הכנסת ובבית. כדאי לקחת חברותא, אפילו בכסף, וללמוד איתו. זוהי זכות גדולה מאוד.

## מרגע שהסתובב הוא מתקרב...

נתאר לעצמינו אדם שנמצא באיזושהי צמת, וצריך להגיע מאשקלון לירושלים. מישהו אמר לו לנסוע ישר, והוא נוסע ישר. נוסע ונוסע, ולא מגיע. פתאום הוא אומר: 'רגע, זאת לא הדרך. נסעתי כבר כמה פעמים לירושלים, ואני זוכר שהיו בדרך הרים, ופה הכל מישור! מה קורה כאן?!'

הוא שואל מישהו: "איך מגיעים מפה לירושלים?" והלה עונה לו: "לירושלים? זה בכונן ההפוך! כל הזמן התרחקת מירושלים..."

נמצינו למדים, שהדרך להנצל מן הדין עוברת דרך מעלות המדות.

## אל תהיה אכזרי ונקמן כעורב

סיפר לי אדם, שבמשך תקופה היה נכנס לביתו עורב ומנקר מהאוכל שבמטבת. האיש ההוא היה מסלק את העורב, אך למחרת הוא היה שב. העורב היה עקשן, שום דבר לא הועיל. הוא הפך למטרד, והאדם החליט לעשות לכך סוף. בפעם הבאה שנכנס העורב לביתו, לכד אותו והרגו.

הוא חשב שנפטור מהמטרד, ולא ידע מה מצפה לו. זמן קצר לאחר כן החלה להקת עורבים לעוט עליו. לכל מקום שהלך, היתה להקת העורבים מלווה אותו ומשמיעה לעברו קולות מאימים. חייו הפכו לגיהנם.

הוא לא ידע איך להפטר מהסיוט הזה. בלית בררה החליט לעזוב את עירו למשך תקופה, מתוך תקווה שבינתיים העורבים ישכחו ממנו, ואז יוכל לשוב לעירו ולחזור לחיות חיים נורמליים. הוא עבר להתגורר בעיר אחרת. ביום הראשון הוא קם בבקר ויצא לרחוב, ואת מי הוא פוגש? את להקת העורבים. הם לא הניחו לו, אלא עשו את כל הדרך

למקומו החדש והמשיכו להציק לו ולהטרידו. זו התכונה של העורב. הוא אינו מותר ואינו סולח למי שפגע בו או באחד מחבריו העורבים. הוא נוקם ונוטר, בלי רחמים, בלי גבול. אלא שאם נתבונן בהתנהגותם של בני האדם, נראה שהם אינם שונים מן העורב. אם מישוהו פגע בכך וצער אותך, אתה לא שוכח לו את מעשהו עד יומו האחרון. אם כן מה ההבדל בינך לבין העורב? מותר האדם מן הבהמה. לאדם יש נשמה, יש לו דעת. **"הקב"ה מצפה מן האדם שידע להתעלות מעל היצרים השפלים שלו, לשלט ולכבש את המיזות הרעות שלו, לא לתת להן להשתלט עליו.**

גם אם ההוא פגע בכך - עליך לוותר לו. כלל ידוע הוא: מויתור לא מפסידים, רק מרויחים. אם תותר - הקב"ה יותר לך. "למי נושא עוון - למי שעובר על פשע". אם תותר - גם תקנה את לבו של האדם שפגע בכך. "כמים הפנים לפנים - כן לב האדם לאדם" (משלי כז, ט). לבו של האדם מרגיש, יש תשדורות שעוברות מלב אל לב, בלי מלים. וכשאתה מותר לו - אתה מהפך את לבו, ויחסו כלפיך ישתנה מקצה לקצה

(מתוך הספר 'משכני')

### המשך מעמוד 18 | הגאון רבי יחיאל מאיר צוקר שליט"א

עם הרביעי הוא לא מכיר אף אחד בביהכ"נ, אבל ראה שם בפינה יהודי מעט מבוגר שהתפלל ברצינות ואמר לגבאי לכבד אותו, הלה התעניין מי הרוכש וניגש אליו לאחר התפילה.

מדוע קנית לי את העלייה, אתה מכיר אותי? לא ענה האברך והוא לא סיפר שכבר עלה שלישי, הוא אמר פשוט ראיתי יהודי מתפלל ברצינות אמרתי מגיע לו עליה!. ככה? דע לך שאני יהודי אמיד המון אנשים מכבדים אותי אבל בגלל הכסף שלי, פעם ראשונה שמכבדים אותי בגלל מה שאני, מה חסר לך, והלה אומר אני מסתדר ב"ה פונה לרבש"ע והוא שולח, כן בכל זאת איזה הוצאות יש לך כעת, ענה האברך אני ערב חתונת בתי... בא עמי לאכסניה, בא עמו והלה רשם לו צ'ק מאה אלף שקל! הוצאות החתונה!

רבי מייך הוציא מכך את גודל העניין של מי משכבד את התורה, לא נותן לתורה לעמוד בביון הקב"ה משלם לו בעשרת מונים, אבל לדידך, יש כאן יהודי מבוגר גביר, מקבל כבוד בלי סוף, אבל אומר את האמת, אף אחד לא באמת מעריך אותי, משהו גילה לו הערכה זה היה שווה לו מאה אלף שקל!

רבי יונתן אייבשיץ בספה"ק יערות דבש כותב, שבתקופתנו, החלק העיקרי של שנאת חינום זה לא רק ששונאים האחד את השני ומתנכלים לו בלי סיבה. אלא בעיקר חוסר התייחסות ואכפתיות מהזולת, ולפעמים השני זקוק למילת עידוד, ואני מתעלם, ולפעמים אני רואה שהשני הולך בדרך לא טובה וכ"א אומר מה אכפת לי מהשני, עלינו לדעת שזה חובה מדאורייתא של מצוות עשה של הוכח תוכיח. גם לפעמים קורה שהשני עומד להיזק בגופו וזה מ"ע של והשבותו לו וגם של מ"ע של לא תעמוד על דם רעך. עיין חו"מ ס' תכ"ו, או שניזוק בממונו וזה מ"ע של השבת אבידה לעזור לו.

**כמה מילה טובה אחת, או פעולה טובה אחת, יכולה להיות משמעותית ומשפיעה לנצח נצחים.**

ושם הגישו לנו לחמניות ומרק ירקות חם [אני מאמין שביום רגיל אף ילד לא היה טועם מהמרק הזה] הרעב היה קשה ויחד אתו גם הקור, והלחמניות והמרק כל חם חיממו את הלבבות, קשה לתאר זאת, שנים אח"כ כשהילדים גדלו והעבירו חוויות של הנסיעה הם ציינו את הלחמניות והמרק...

כולנו מעריכים את המפעלים האלו מאוד, חסד יהודי אמיתי...

אבל חז"ל צועקים לעברנו:

**"וְלִבְּךָ שְׂנִיִּים מִקֶּלֶב" (בראשית מט יב)** דאמר רבי יוחנן **טוב המלביץ שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב** שנאמר ולבן שנים מחלב אל תקרי לבן שיניים אלא לבון שיניים" (כתובות קיא ע"ב)

אינך צריך להקים בית הכנסת אורחים במאות אלפי שקלים, תחייך, תן מילה טובה, תעודד, תפרגן זה הרבה יותר חשוב לבני אדם מארוחה חמה בחורף או חלב קר בקיץ!!!

מרוך הרב וולבה צצוק"ל מעיר את תשומת ליבנו, נתבונן מה קורה שנכנסת אמא עם תינוק קטן לבית, או אפילו מורה לכיתה, כולם מתנפלים על התינוק הזה ומתחילים ממש להשתטות סביבו, פוצי מוצי מוכנים לזחול סביבו כמו נחש בשביל דבר אחד - שהתינוק יחייך אליהם, מה מונח כאן?

אמר הרב וולבה אנשים משוועים לחיוך מהזולת, ואין מי שיתן להם הם מוכנים להשתטות ולהוציא חיוך מתינוק שאינו מביין מה הוא עושה, והחיוך אני סחטתי אותו, ובלבד שמישהו יחייך אלי!!!

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: אברך יקר התפלל בבוקר השכם ביום מימי חול המועד בביהכ"ל ברמת אלחנן, הגיע קריאת התורה והגבאי החל למכור את עליית שלישי עשרה שקלים אין קול ואין עונה, חושב האברך שס"ת יעמוד כך בביון והוא מעלה זאת לחמשה עשר שקלים וזוכה במצוה, וכך ברביעי אין קול ואין עונה הוא קונה גם את עליית רביעי, עולה האברך שלישי ומה יעשה

# חצי שנה הכל דפק כמו שעון שוויצרי. בערב שבת אחד אנחנו מגיעים לשוק כהרגלנו, עוברים בין החנויות והדוכנים, מכריזים על השבת ההולכת וקרבה. מתקרבים לאזור מספרות, ו... לא מאמינים למראה עינינו: המספרה של מיודענו שוקקת חיים, כאילו אמצע היום

הגאון רבי ברוך רוזנבלום שליט"א עם הסיפור המיוחד שסיפר הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל



רבי שלום שבדרון זצ"ל עמד בליל שבת בבית הכנסת 'זיכרון משה', ודרש כהרגלו בפני הציבור. לפתע צעק ר' שלום: "יש כאן שני יהודים שגרמו לאדם אחד לחלל שבת ולגלח אנשים בתער, הכל בגלל ההתנהגות שלהם!"

הציבור היה המום. למי הוא מתכוון? ואז המשיך ר' שלום: אספר לכם מעשה שהיה:

במשך תקופה ארוכה, אני וחברי, רבי עזרא ברזל זצ"ל, היינו הולכים בכל יום שיש אחר הצהרים ל'מתנה יהודה'. היתה לנו חצוצרה שבה היינו תוקעים ומכריזים על כניסת השבת. זה היה לפני עידן צפירות האזעקה וצלילי המוזיקה החסידית המכריזים על כניסת השבת. היינו עוברים בין החנויות ומזריזים את בעלי החנויות לסגור את הדוכנים ואת החנויות.

בסוף השוק היו ארבע חנויות של ספרים. אנשים באו להסתפר ולהתגלח. שלושה מהספרים היו נענים לקריאה שלנו. רק היינו אומרים "שבת, שבת", ובתוך כמה דקות החנויות שלהם היו סגורות ונעולות על מנעול ובריה.

הספר הרביעי היה אגוז קשה. היינו קוראים בקול "שבת, שבת", והוא היה אומר לנו בנימה של לעג: "רבנים נכבדים, כבודכם במקומו מונח, אבל אצלי השבת נכנסת כשאני גומר לספר את כל האנשים שממתנינים בתור..."

אמרנו לו: "אדוני, לשבת יש זמן קבוע, היא אינה מתחשבת בכמות הלקוחות שלך ואינה תלויה בסיום העבודה שלך. זמן זה זמן, ושבת זו שבת. הקב"ה קבע את העיתים והזמנים, וזמנה של השבת נקבע מאז השבת הראשונה, זו שנבראה על ידי הבורא בבריאת העולם". אך הספר ההוא בשלו: "אין בעיה, אתם תעשו את העבודה שלכם, אני את העבודה שלי, הכל בסדר".

זה היה בנושא השבת. אבל היה עוד ענין: הספר הזה היה מוגלח בתער. פעם אחר פעם ניסינו לדבר על ליבו, אמרנו לו שזה איסור מן התורה, אך הוא בשלו: "שמעת אתכם, אין בעיה, אתם תעשו את העבודה שלכם, אני את העבודה שלי, הכל בסדר".

ככה זה היה חוזר על עצמו מדי שבוע. באחד מימי שיש הגענו לשוק כהרגלנו. תקענו בחצוצרה, קראנו "שבת, שבת", עברנו בין החנויות והדוכנים, עד שהגענו לאזור המספרות. והנה אנחנו רואים שהחנות של אותו ספר סורר - סגורה.

התעניינו: מה קרה? הרי יום שיש היום, היום הפעיל ביותר בשבוע

אצל בעלי המספרות. סיפרו לנו: באחד מימי השבוע הבן אדם עבד כהרגלו בחנות. באמצע העבודה חש כאבים בחזה. הוא המשיך לעבוד כרגיל, וכעבור זמן התמוטט על רצפת החנות. הבחילו אותו לבית החולים "ביקור חולים". כעת הוא שוכב במחלקה הפנימית. החלטנו לבקר אותו בבית החולים. ביום ראשון הגענו לבית החולים "ביקור חולים" - לביקור חולים... עלינו למחלקה הפנימית, פגשנו את הבן אדם שוכב במיטתו, מוקף בצינורות.

הבן אדם התרגש מן המחווה של הרבנים. הוא ידע שיש בליבם עליו, על עזות המצח שלו כלפיהם ועל הזלזול המחפיר שלו בשבת המלכה ובאיסורי תורה. הוא התרגש מכך שהם לא שמרו לו טינה ובאו לבקר אותו. גם מצבו הרפואי הלא-מזהיר גרם לו להתרכן.

אמרתי לו: "בוא נעשה עסקה. אתה מצייד מבטיח שמהיום והלאה אתה סוגר את החנות שעה לפני שבת, כמו כן אתה מבטיח שיותר אינך משתמש בתער, ואנחנו מצידנו נבקר אותך בברכת רפואה שלימה, שתוכל לחזור במהרה בכוחות איתנים למספרה שלך בשוק. עשינו עסקה?"

הוא הנהן בראשו. ברכנו אותו מעומק הלב ואני הוספתי ברכת כהן. הוא הושיט יד רפה, ולחצנו ידיים. עיסקה או לא עיסקה? חלפו שלושה שבועות והבן אדם חזר לאיתנו. שב לחנותו, עומד שעות ארוכות על רגליו, מספרים בידו, טרוד באומנותו.

הגיע יום שיש. כששמע מרחוק את קול תרועת החצוצרה, מיהר לסדר את סידוריו האחרונים, הפך את השלט מ'פתוח' ל'סגור', הגיך

איינס, צוויי, דריי...

מתחילה חזרת הש"ץ - הם קמים לקדושה, עומדים עשרים שניות, מתיישבים וממשיכים במלאכה, בקול רם. כאן כבר פקעה סבלנותי. פניתי אליהם ואמרתי: "תסלחו לי, אתם לא מותביישים? לא מצאתם מקום אחר לספור דולרים?" אחד מהם מסתכל עלי במבט של לעג. ואז הוא אומר לי: "כן, הכי טוב בבית הכנסת, תחת כנפי השכינה, זה המקום הכי מוגן..."

היה שם שלט, היה כתוב עליו באותיות של קדוש לבנה: "אין לדבר בשעת התפילה". מתחתיו היה כתוב "שולחן ערוך" וליד זה עוד כמה אותיות קטנות. אמרתי לו: "אתה לא רואה מה כתוב כאן? זו הלכה מהשולחן ערוך! איך אתה מעז?" והוא משיב לי: "עזוב אותי עכשיו, תן לעבוד".

אמרתי קדיש על ועזבתי את המקום. חזרתי הביתה. בדרך אמרתי לעצמי תראה מה הולך כאן; אני, יהודי פשוט, הקרבת את הפרנסה שלי בשביל ההלכה שמחייבת לשמור על השבת. אני סוגר את המספרה שלי במחנה יהודה בשעות הכי שוקקות, ומפסיד הרבה כסף. ואילו הם, שנראים יהודים מכובדים, עם זקן ופאות, 'מצפצפים' על ההלכה ובשביל כמה לירות הופכים את בית הכנסת לשוק. ואז אמרתי לעצמי: זהו זה, נגמרה העסקה עם הרבנים. אני חוזר לפתוח את המספרה ביום שישי ולא עוזב אותה עד שאחרון הלוקוחות גומר להסתפר. אלה עם הזקנים לימדו אותי שחבל על כל לירה... הערתי לאחד מהם שהם עוברים על ההלכה, ומה הוא אומר לי? תעזוב אותי, תן לי לעבוד. גם לכם - רבנים נכבדים - אני אומר עכשיו: תעזבו אותי, תנו לי לעבוד...

## סוף דבר הכל נשמע ונראה

אומר ר' שלום שברדון: בשעה שאדם הולך לבית עולמו נפרטים כל מעשיו, הכל נפתח ונפרס לפניו. אומרים לו: "אדון ברקוביץ, אתה יודע, בתאריך זה וזה, שעה אחרי כניסת השבת, גילחת אנשים בתער". אני? גילחתי בתער? בשבת? מעולם לא גילחתי אנשים ביום חול, אז בשבת? הרי בשבת אני מהמקדמים לבוא לבית הכנסת. מעולם לא נגעתי בשערה מהזקן שלי, כל שערה שנשרה גנוזה בתוך דפי הש"ס הגדול שבסלון ביתי. על מה אתם מדברים? זה עולם האמת כאן? בטח טעיתם ביני לבין מישהו אחר, אולי מישהו בשם ברקוביץ. זה ברקוביץ אחר, לא אני. מצטער. מאד.

אומרים לו: אדוני, זה אתה, תחתום! והוא חותם. ואז אחרי שהוא חותם, מראים לו את עצמו בסרטון וידיאו: הנה הוא סופר דולרים בשטיבלאך של זיכרון משה".

אתה מכיר את האיש הזה?

כן, זה אני. אוי, אני מצטער, מאד מצטער. אבל לא נורא, תדעו לכם שכבר עשיתי תשובה. הרווחתי מהעסקה היא רווח הגון, מיד לאחר שגמרתי את העסקה תרמתי מאה דולר ל"זיכרון משה". כיפרתי על העוון הזה.

אבל זה לא מועיל! היה שם בן אדם אחד, יהודי פשוט שבא לבית הכנסת לומר קדיש על אבא שלו. אתה הפרעת לו להתפלל. הנה,

את הולך ונעל את החנות. מדי פעם עברו אנשים במקום, ביקשו להיכנס לחנות כדי להסתפר, אך להפתעתם מצאו את הדלת מוגפת. הם הרימו גבה, לא הבינו מה קורה כאן. הסבירו להם.

כשעברנו ליד החנות - מצאנו אותה נעולה. בעל הבית מזמן כבר איננו. כעת הוא עושה את דרכו להכנות אחרונות של השבת בביתו. ברוך השם, איזה קידוש ה'. כך צריך להתכונן לשבת קודש!

מספר ר' שלום: במשך חצי שנה, כל יום שישי היינו עוברים במקום. החנות סגורה. אמרנו: ריבוננו של עולם, לא נבראו רעמים אלא ליישר עקמומיותי שבלב. הכנסת לו 'זעץ' אחד בלב, הכל התיישר...

חצי שנה הכל דפק כמו שעון שוויצרי. בערב שבת אחד אנחנו מגיעים לשוק כהרגלנו, עוברים בין החנויות והדוכנים, מכריזים על השבת ההולכת וקרבה. מתקרבים לאזור מספרות, ו...לא מאמינים למראה עינינו: המספרה של מידוענו שוקקת חיים, כאילו אמצע היום. אנו מתקרבים בהססנות. נזהרים לבחור את מילותינו. אולי בכל זאת חלה איזו טעות מצערת.

בעל הבית הבין היטב את סימוני התמיהה שעל פנינו. הוא קרא לנו לשלום, ואמר לנו: "רבנים נכבדים, תשמעו, הגעתי למסקנה: שבת, לא שבת, לא משנה לי. אני לא עוזב את המספרה עד שאגמור לספר את אחרון הלוקוחות!"

"מה קרה עכשיו?" תמהנו, "הרי עשינו עסקה. לחצנו ידיים. נתנו ברכה. היית חולה מוסכן, וברוך ה' שבת לאיתנך. הקב"ה לא החזיר אותך לחיים כדי שתפגע בו".

- למה? איך? מה קרה?

- אספר לכם מה קרה. והוא החל בסיפור: ביום שלישי השבוע היתה לי אזכרה של אבי עליו השלום. תכננתי ללכת לבית הכנסת בצהריים, להתפלל מנחה ולומר קדיש. חיפשתי מנין, אמרו לי: לך ל"זיכרון משה", יש שם מניינים רבים, כל חמש דקות מנין.

הגעתי לשם עוד לפני הזמן. בשתיים עשרה כבר הייתי בבית הכנסת. אמרתי: "פתח אליהו", אמרתי קורבנות, קראתי משניות, אמרתי תהילים. לקראת שתיים עשרה וחצי אני שומע מישהו מכריז "מנחה, מנחה". נכנסתי אחריו לחדר. התחיל שם מנין.

"אשרי יושב ביתך עוד יהלוק סלה", קדיש, תפילת שמונה עשרה. הכל בסדר גמור. ואז לפתע, אני רואה שני אנשים נכנסים לבית הכנסת. לא תגידו חילונים, פורקי עול. היה להם זקן גדול, פאות ארוכות... האחד נשא קופסא גדולה של נעלים. כולה היתה מלאה בדולרים ירוקים. השני גרר איתו שק מלא בלירות. הם התיישבו ליד אחד השולחנות והחלו להחליף ביניהם את הכסף - ההוא נותן לירות והשני בתמורה נותן דולרים. ממש כמו בכפרות - זה תמורת זה, זה חילוף זה, זה כופר זה... כל הזמן הם ספרו, באידיש...

הם הפריעו לי להתפלל. אני עושה להם "שששש...", ואז אחד מהם משיב לי "פששש...". הוא כעס עלי, הפרעתי לו...

במשך כל התפילה לא יכולתי להתרכז. בלבלי אותי לגמרי. פעם אחת אני מגיע לבית הכנסת, וגם אז אי אפשר להתפלל כמו בן אדם. גמרתי מוהר. אני מסתכל עליהם, הם שקועים באמצע הספירה -

# כאשר עמדו להתחיל תפילת נעילה, הטרידה מחשבה את מנוחתו: "איך אני נותן לעצמי לעבור את יום כיפור מבלי לקבל איזו קבלה.. בהחלטה של רגע קיבל על עצמו במוצאי היום הקדוש להתיישב וללמוד שעה ברציפות"

הגאון רבי אליעזר טורק על "להתחזק מא' ועד ת" - שהשיב מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל



ניקרה במוחו מחשבה והטרידה את מנוחתו: "איך אני נותן לעצמי לעבור את יום כיפור מבלי לקבל איזו קבלה, תהיה מה שתהיה"... הזמן לחץ ושליח הציבור כבר התחיל לומר 'אשרי' בקול הומה ורוטט, כך שלא היה זמן רב מידי לחשוב מה ואיך, ובהחלטה של רגע קיבל על עצמו במוצאי היום הקדוש להתיישב וללמוד שעה ברציפות. ועם קבלה זו הוא ניגש לתפילת נעילה ברוממות רוח והרבה מרץ.

לאחר שהתסיימה תפילת מעריב, הוא יצא מבית המדרש, שמע הבדלה, והתיישב לשבור את הצום עם יתר חבריו בחדר האוכל. שם נודע לו כי הגיעו אתרוגים יפים אצל מוכר האתרוגים המיתולוגי שמתגורר בסמוך. הוא פנה לשם והתעכב שם שעה ארוכה במיון אתרוגים ובדיקתם, תוך שהוא שוכח לגמרי מהקבלה שקיבל על עצמו קודם תפילת נעילה.

רק בחצות לילה, כאשר נפל למיטתו תשוש ועייף, וכמעט בירך ברכת 'המפיל', לפתע נזכר בקבלה שקיבל על עצמו קודם נעילה, וחשכו עיניו. אך מיד החל לשכנע את עצמו שמחר ילמד שעתיים במקום היום שעה, ושתי מעלות יתווספו ללימוד, בכמות ובאיכות; הלימוד יהיה שעתיים ולא שעה, ברענונות ולא בעייפות.

אך מיד דחה את השכנוע, ואמר לעצמו כי ודאי הוא בא מעצת היצר לדחות את הלימוד לגמרי. מנמה חז"ל מזהירים במסכת אבות (ב, ד): "אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה". הוא הכריח את עצמו לקום מהמיטה בגבורה, והתיישב ללמוד במשך שעה שלימה...

לאחר פטירת דודי זקני, עמוד ההוראה מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, סיפרתי לראש הישיבה הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, שהיה חתן גיסו של הרב אלישיב, כי פעם ישבו בביתו כמה רבנים ודיברו עימו על כך שהתרבו הצרות ועל הצורך להתחזק. הרב אלישיב ישב עם הגמרא כדרכו ולמד כל זמן שלא נזקק לענות אלא כששאלו אותו במפורש. הלא ניצול הזמן שלו היה לשם דבר. אבל כששמע את הנידון שעלה בקרב הסובבים, הרים את עיניו מהגמרא ואמר משפט חריף וקצר: "צריך להתחזק מא' עד ת' - בכל התחומים"...

"אינני מבין את כוונתו של הרב אלישיב", אמרתי לרבי אריה. "אמנם נכון שאדם יכול להתחזק בתורה, בתפילה, במידות, בהכל - אבל כבר חז"ל אומרים 'תפסת מרובה לא תפסת'. למה הרב התכוין באומרו 'בכל התחומים'?"

שמע רבי אריה, ואמר לי בחיוכו הטוב: "אסביר לך. ההתחלה של התרוממות בעבודת השם, אכן מתחילה בצעד קטן. אבל הצעד הקטן הזה צריך להעשות עם רצון ותכנון שיהיו עוד ועוד צעדים, שהאדם ימשיך להתקדם ולהתרומם, עד שאכן יתחזק ויתעלה בכל התחומים... צריך תמיד להקפיד לא להשאר באותו המצב! תמיד לחשוב קדימה, לראות את היעד. נכון שהוא רחוק, אבל לפחות שנהיה בדרך!"...

ואוסיף מעשה מופלא ששמעתי מאחד מגדולי תלמידי החכמים בירושלים, שנקשר עם ענין הקבלות, וממנו נוכל ללמוד עד כמה גדול כוחה של קבלה קטנה לרומם את האדם ולשנותו לגמרי עם הוא מחזיק בה בכל עוז:

אותו תלמיד חכם סיפר לי, כי בבחרותו כאשר למד באחת הישיבות הגדולות החשובות בארץ, הקפיד בכל שנה לקבל על עצמו קבלה מסוימת לקראת יום הכיפורים. אולם לצערו אותן קבלות לא החזיקו אצלו זמן רב מידי, וכעבור תקופה קצרה, בחלוף הימים הנוראים גם הקבלות התרופפו יחד עימם לגמרי.

והנה שנה אחת כשהגיע יום הכיפורים חשב הוא לעצמו: אם בין כך הקבלות שלי לא מחזיקות מים, הרי שאין ענין לרמות כביכול את הקדוש ברוך הוא, והשנה יום כיפור יחלוף עליו מבלי שיקבל על עצמו קבלה ספציפית, אלא יתחזק באופן כללי בלימוד התורה וקיום המצוות. החלטה זו ליוותה את כוונתו בכל התפילות של היום הקדוש בכל פעם שביקש: "זכרנו לחיים... למענך אלוקים חיים". אך כאשר הסתיימה תפילת מנחה ועמדו להתחיל תפילת נעילה,

וגידופיו ולא להשיבו דבר, ולשמוח ביסורים, ועל ידם אעלה רופאה לנפשי ויזרח בחושך אורי, כמו שאמרו חז"ל הנעלבים ואינם עולבים וכו' עושים מאהבה ושמים ביסורים, עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו".

זוהי עצה פשוטה להציע, שקשה לבצעה - אך שכרה כה עצום ורב, ש'שווה' להתאמץ ולזכות לה. כמה עגמות נפש יכולים אנו לחסוך אם נחליט להעביר על מידותינו ולמחול בלב שלם למי שפגע בנו, גם אם לפי שורת הדין איננו צריכים לעשות כן.

הדבר מועיל כי הוא גם מלמד זכות על האדם באחד מן העבודות הקשות שבמקדש - בין אדם לחברו. מרעיש הדבר: הלא כל מה שעסקנו בו בארוכה עד כה, עם כל הרעיונות היפים והחיזוקים הנפלאים, מאבד את כל ערכו בעבירה שבין אדם לחברו. הלא כבר חרצו חז"ל ואמרו בסוף מסכת יומא: **"עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר, עד שירצה את חברו!"**

בעניינים אלו לא יעזרו כל טעדי שבעולם, אם לא נפייס את מי שפגענו בו. ואם אנו עצמינו נמחל לאלו שציערו אותנו, בשכר זה ייתן הבורא יתברך בלב כל אדם שישלח לנו גם הוא, ולא נשאר חליה מלוכלכים בעברות אלו.

והאמת היא, שכדי להתחזק כראוי ב'בין אדם לחברו', צריך להוסיף ביתר שאת התחזקות בירת שמים וב'בין אדם למקום'. המשגיח דשיבת חרון, הגאון הצדיק רבי מאיר חדש זצ"ל, היה מספר שכאשר הגיע בחודש אלול לשיבה בסלבודקה, לא הורשה עדיין להשתתף בשיחותיו של 'הסבא' מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל. היה זה חלק מדרכו החינוכית של הסבא - ציעירי הישיבה לא הורשו להיכנס לשיחות, כדי שיעריכו את המוסר ויקרוהו, ולא יחשבוהו למוכן מאליו.

אבל רבי מאיר היה 'מבקש' גדול, ובחשאי נכנס לפינה נסתרת בבית המדרש והאזין משם לשיחותיו של הסבא. בהגיע חג שמחת תורה, קרא לו הסבא ואמר לו: "הבחנתי בך שאתה מקשיב לשיחות שלי מפינת בית המדרש. אמור לי מה הבנת מן השיחות שמסרת בחדש אלול, ואם ימצאו הדברים חן, הרי שארשה לך מעתה ואילך להכנס לשיחותיי".

"יסוד אחד הבנתי מהשיחות של הסבא", אמר רבי מאיר. "בשביל לקיים כראוי מצוות שבין אדם למקום, צריכים חיזוק של בין אדם למקום. אבל פי כמה וכמה צריכים חיזוק בבין אדם למקום - כדי לקיים מצוות שבין אדם לחברו!"... חייך הסבא, ולא הוסיף עוד מאומה...

סיים אותו תלמיד חכם את סיפורו המאלף: "מאותה שעה הרגשתי כי קיבלתי משמים מן תשוקה מיוחדת ללמוד, ואותה תשוקה מלווה אותי עד היום... את הלימוד שלי במשך עשרות השנים האחרונות אני יכול לזקוף לזכותה של אותה שעה בודדת שהצלחתי להתגבר על הקושי הגדול שחשתי אז ולמדתי בה ברצף..." ניתן ללמוד הרבה מוסר השכל ממעשה נפלא זה!

## עצה לזכות לכפרת עוונות

בסיום מאמרינו על עבודת התשובה והתקווה למחילת עוונות, אי אפשר שלא להזכיר את העצה הקדמונית השווה לכל נפש כדי לזכות לכפרה ביום הקדוש:

בעל ה'חרדים' כותב השוואה מעניינת בין הצורך להשגת מיני ריפוי עבור הגוף הגשמי, לעבודת הריפוי הרוחנית עליה עמלים אנחנו. כשם שטבע הבורא יתברך בטבע מיני רפואות הגוף, ולפעמים על ידי נטילת תרופה פשוטה יכול אדם להירפא ממחלה קשה - כך גם במחלות הרוחניות, הקדוש ברוך הוא שהוא 'בורא רפואות', נתן לנו פעולות קלות שאפשר על ידן להרפא מחולי הנפש ולהינצל ביום הדין.

וזה לשונו: "יש לנו לבקש רפואות בדמים קלים, אחר שנמשלו חולי הנפש לחולי הגוף, ולפעמים רפואה שיעשה הרופא חכם במאה כסף הוצאה, מכמה מיני רפואות יקרות הערך, ולפעמים ימצאו מיני רפואה בכסף אחד או חצי כסף של מיני עשבים מרפאים בדרך סגולה..."

הוא מספר שם סיפור ששמע בתקופתו - לפני כארבע מאות שנה - אודות דוכס אחד שנעקץ משועל והגיע עד שערי מוות, וכל גדולי הרופאים והמומחים אמרו נואש, עד שערבי אחד מתושבי האזור ריפאהו באמצעות כמה עשבים פשוטים שהיו נפוצים לכל וניתנים לקנייה בכל שוק.

"על דרך זה", ממשיך בעל החרדים, "יש לנו לבקש בשדה אשר ברכו השם - הוא הגמרא - מיני סגולות ורפואות קלות ורפואות חולי הנפש, לחלושים שאין בהם כח לסבול הרפואות הקשות - תעניות וסיגופים..."

וכאן הוא מונה כמה עצות - "סגולות" כלשונו - להירפא ולהינצל בדין, וברצוני להתמקד כעת בעצה השלישית: "הסגולה השלישית היא, אמרו חז"ל, כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר נושא עוון ועובר על פשע - למי נושא עוון? למי שעובר על פשע. לכן יוכיח האדם את נפשו ויאמר לעצמו: 'למה אסבול יסורים בעולם הזה ובגיהנום על עוונות, הלא טוב לי לסבול חרפת אנוש

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות  
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה  
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל  
גלב"ע ר"ח אב תשע"ו





# ניגשתי למשגיח, רבי דב יפה זצ"ל, ואמרתי ששווה היה ללמוד את כל הספר כדי לדלות ממנו פנינה אחת נפלאה. עצר אותי ר' דב ואמר, "אל תאמר לי, אני אומר לך אודות איזו פנינה אתה מדבר. מאיזה משפט התפעלת". והוא אמר את הדברים הבאים...

רב העיר כרמיאל הגאון הרב אברהם צבי מרגלית שליט"א  
על "היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם"



אחד מספרי היסוד בעולם המחשבה של עולם הישיבות הינו ספרו של רבי חיים מוולוז'ין, 'נפש החיים'.

זהו ספר שאינו קל להבנה. אבל, מי שחשקה נפשו למצוא דרך סלולה וברורה בשאלות המהותיות של תכלית האדם, מה מעשהו בעולם הזה, מהו כח התורה, התפילה, כח כל מעשה יהודי עושה, ראוי שילמד בספר זה.

כאמור, זהו ספר קשה, אבל כדאי להשקיע מאמץ וללמודו [יש היום ספרים רבים שנכתבו לבאר אותו וכן מאות שיעורים בשמע] כי הוא מעין משנה ברורה בענייני מחשבה יהודית.

נעסוק באחת הנקודות שר' חיים מדבר עליהן, נאיר את הנושא באור פרקטי ומעשי.

הפסוק אומר: "היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם" [תהלים לג, טו]. הקב"ה יודע כל מעשיו של האדם, לא נתן להסתיר דבר. "אם יסתיר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה'" [ירמיה כג, כד].

שואל ה'נפש החיים', מה הכוונה "אל כל מעשיהם"? לכאורה די היה לכתוב המבין מעשיהם!"

אומר ר' חיים יסוד חשוב, יסוד שכתוב כבר בספרי קדמונים. יהודי צריך לדעת שכל דבר שהוא עושה, הן במעשה, הן בדיבור והן במחשבה. כל פעולה ולו הקטנה ביותר, יש לה השלכות והשפעות על אינסוף עולמות.

לעתים אומר האדם, מי אני ומה אני. מה כבר משנה אם עשיתי מצווה או לא, אם עברתי עבירה או לאו. זו מחשבה מוטעית מיסודה. פעולותיו של היהודי. לטוב ולמוטב, אינן נשארות במקום בו הוא מצוי בעולם הזה, כל פעולה בוקעת רקיעים, מטפסת ממקום למקום, ובכל מקום מטביעה חותמה. אם מדובר בדבר חיובי. הרי שהוא מטביע בכל מקום חותם של קדושה וטהרה. ואם חלילה דבר שלילי, הרי שהוא מטביע חותם של טומאה, הפך הקדושה. מעשה זה פוגם לא רק בעולם הזה, ולא רק בעושה המעשה. הפגם הוא באין ספור עולמות.

**המשפט המיוחד שבספר 'נפש החיים'**

זו נקודה בסיסית עד מאוד.

פעם היה בכרמיאל כולל בשם 'הוראה והנהגה'. בכלל היו לומדים, בין היתר. גם ספרי מחשבה, שעה כל יום. בסוף החודש האברכים

נבחנו על כל הנלמד. במסגרת זו למדנו כמה ספרי מוסר ומחשבה חשובים, ביניהם גם 'נפש החיים'.

כאשר סיימנו את הספר ניגשתי למשגיח, רבי דב יפה זצ"ל, ואמרתי ששווה היה ללמוד את כל הספר כדי לדלות ממנו פנינה אחת נפלאה.

עצר אותי ר' דב ואמר, "אל תאמר לי, אני אומר לך אודות איזו פנינה אתה מדבר. מאיזה משפט התפעלת". והוא אמר את הדברים הבאים:

נפש החיים אומר שהנוק שהזיקו טיטוס ונבוכדנצר לעם ישראל, קטן בהרבה מהנוק שגורם יהודי שעובר עברה. ומדוע? - הם פגעו רק בעולם התחתון, אמנם פגיעה נוראה - הרסו את בית המקדש. אבל עדין, זהו נזק בעולם הזה. אין לו השפעה על עולמות עליונים. לעומת זאת. כאשר יהודי עובר על ציווי ה', ההשפעה של המעשה הינה הרסנית ללא שיעור, משום שהיא פוגעת בעולמות הרוחניים, העליונים.

המשגיח צדק כמובן. לדברים אלו התכוונתי.

## לא רוצים להיות טיטוס ונבוכדנצר

מי מאיתנו רוצה לשאת את התואר 'טיטוס', או 'נבוכדנצר'? ודאי

שאף אחד מאיתנו. אם מישוהו יכנה אותנו בשמות אלו, אין ספק שהדבר יפגע בנו, אבל למען האמת, מי שחוטא, פוגם הרבה יותר מהם: הדבר מזעזע ומצמרר.

קשה לומר, קשה לשמע, אבל זו העובדה. זו האמת.

זהו "היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם". הקב"ה דן את האדם לא רק על המעשים, אלא אל כל מעשיהם". על כל ההשלכות. לטוב ולמוטב.

אנחנו, בשר ודם, יכולים לשפוט מעשים רק על פי מראה עינינו. אדם ניפץ זכוכית, אפשר להעריך את עלות תיקון הנזק, ובכך מסתכם הענין. לעמת זאת, כאשר פוגמים בדבר שמימי, אין אנו יודעים להיכן הנזקים מתפשטים ומגיעים.

אדם דיבר באמצע התפלה. לכאורה, סך הכל כמה מילים. מה עושים מזה ענין. זה לא נכון כמוכן.

היתכן?

אתה מדבר עם מלך מלכי המלכים, ותוך כדי - מחליף מילים עם חברך בדברים של מה בכך?

אבל, הרבה יותר מזה. "המבין אל כל מעשיהם". אותן כמה מילים משפיעות השפעות נצחיות באינסוף עולמות עליונים.

אדם אינו נידון רק על המעשה שאנו רואים, אלא ובעיקר, על התוצאות שאין אנו מסוגלים להבין. אין בידינו אמת מידה למדוד כיצד יתייחסו לאדם אחרי מאה ועשרים שנותיו.

## יליד משבט אפריקאי, התגורר כל ימי בכפר עלוב שכל יושביו פראים

לעיתים אין אנו מבינים את העוצמה שיש בנו. נוח לנו לומר, מי אני ומה אני. למי אכפת מה אני עושה.

זה כמוכן אינו נכון. בכל אחד מאיתנו יש חלק אלוך ממעל, דרגה עצומה.

והתרוצים "לא ידעתי", "לא חשבתי", "לא העליתי על דעתי" - לא יתקבלו.

**רבי אלחנן וסרמן** הי"ד היה אומר, יליד משבט אפריקאי, התגורר כל ימיו בכפר עלוב שכל יושביו פראים, בורים ועמי הארצות, חיים כמו לפני אלפי שנים.

כאשר יבוא אותו אדם לעולם העליון לאחר מאה ועשרים שנה וישאלוהו האם האמין בקב"ה, יאמר, "מה זה הקב"ה? על מה אתם מדברים?...?"

אומר ר' אלחנן, בורותו לא תפטור אותו מן הדין. כל אדם, יהיה מי שיהיה, צריך לשאול את עצמו "מי ברא אלה". כל אחד יתבע על חוסר אמונה בבורא יתברך.

ר' חיים בא ללמדנו עד כמה אנו גדולים. "היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם. רק הקב"ה יודע לאן מגיעות ההשלכות של מעשינו.

מבחינתנו, כאשר אנו עוברים עברה, פגמנו בנשמתנו, עברה מטמטמת ואוטמת ליבו של האדם. אמת, אבל זהו החלק הקטן.

החלק המשמעותי יותר הוא שבוה אתה גרוע יותר מטיטוס ונבוכדנצר.

אם נצליח להפנים את ההבנה שלכל פעלה ישנה השפעה אדירה, לא נשמע יותר את המשג' משהו קטן'. אין דבר כזה. הכל ענק, הכל עצום.

ישנה אמרה של הסבא מקלם, בכמה גירסאות. מכל מקום אמר משהו מעין זה: כדאי היה לאדם לרדת לעולם הזה ולעבור את כל תלאותיו, הכל כדי לומר פעם אחת "ברוך הוא וברוך שמו".

כמה "ברוך הוא" יש לכל אחד מאתנו. כמה מצוות של שמירת שבת, תפלין. כבוד אב ואם, שעות של למוד תורה. אך גם אם לא היו לנו כל אלה חלילה, כדאי היה להסתובב בעולם הזה שבעים ושמונים שנה ולו רק כדי לומר פעם אחת "ברוך הוא וברוך שמו", שכן אמירה זו פועלת בכל העולמות.

לפני כמה שנים יצא לאור סידור עם הערות של **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל. מומלץ מאד לעיין בו.

בסידור מופיעה תוספת על האימרה של הסבא. לא רק שכדאי לעבור את תלאות עולם הזה, **כדאי גם לסבול אף יסורי גיהנום**, והכל על מנת לזכות לומר פעם אחת "ברוך הוא וברוך שמו". עד כדי כך!

אם כך "ברוך הוא וברוך שמו", עד כמה גדולה מעלת עניית אמן! ישנם כאלו שמשוחחים בעת ברכת כהנים. הם בשלהם ואנחנו בשלנו, רחמנא ליצלן. הלא זו זכות כה גדולה, להתברך, לענות כמה פעמים אמן: בושח תכסה את פנינו. הנהוגים כך צריכים להסתתר תחת טלית במקום הכהנים...

זהו שאומר ר' חיים. "היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם". אנו צריכים לשאוף ולחתור לשלמות, שכן שלמות המעשים כאן הנה שלמות בכל העולמות.

## חללית הנוסקת אל על מורכבת ממאות פריטים

יודעים אנו שחללית הנוסקת אל על מורכבת ממאות פריטים, הכל צריך להיות מדוקדק עד הקצה האחרון. חוסר באחד מהפריטים יכול לסכן את החללית ויזביה.

וכבר היו דברים מעולם. למועבורות החלל ישנה מעטפת העשויה מאלפי אריחי קרמיקה. הם מגינים עליה מחמת החיכוך העצום שמתרחש כאשר רכב החלל נכנס לאטמוספירה.

כידוע, המעברת צ'לנג'ר התפוצצה בכניסתה לאטמוספירה, וזאת מחמת אריח אחד שנשר ממנה. ההגנה נפגמה, וגוף המעבורת לא יכול היה לעמוד בעוצמת החיכוך.

הכל היה משלם, אבל פרט קטן אחד היה חסר... כך, לפחות, צריך להיות גם ברוחניות, עלינו לשאוף לשלמות, הן בלמוד התורה והן בקיום מצוות. לא להסתפק בחלקיות, בבינוניות, ב'בערך'.

אך יותר מזה, בקיום תורה ומצוות אין לנו כל מושג עד כמה הדברים מורכבים. אין לנו שמץ של מידע כיצד הנחת תפלין משפיעה על כל העולמות. איזה מסלול המצוה עוברת עד הגעתה ליעדה. לפיכך הדקדוק וההקפדה חשובים כל כך.

# אני זוכה ללמוד מדי יום בבית כנסת חשוב ומרכזי בירושלים בחברותא יחד עם אבי מורי הרה"ג ראש הכולל שליט"א. במבואת בית הכנסת פגשתי קבוצת לומדים מחשובי בית המדרש שעמדו בתור כדי להירשם לתוכנית. כמה נפלא היה לראות את השיח ביניהם ולהבין את כל ההבדלים בין ארבעת המסלולים של תוכנית ה'עמוד היומי'

הרב חיים שיינברגר מנהל מוקד 'דרשו' ורכז המשרד של תוכנית ה'עמוד היומי'. על ההתרגשות הגדולה בעבודת הקודש בדרך להצלחה הגדולה של תוכנית ה'עמוד היומי'



רוצים להיווכח בצימאון האדיר של עם ישראל לתורה הקדושה? רוצים להתבשם ולו במועט מהאהבה הבלתי פוסקת של העם הנבחר למשאת נפשו? ברוכים הבאים למשרדי דרשו. כאן תוכלו להיווכח בכמיהה העזה של מאות אלפי בני ישראל לתורה הקדושה. כאן תזכו כל רגע לחוש מקרוב את ה'דופק' של עולם התורה, את האהבה הפועמת ללא הפסקה.

יפה שעה אחת במשרדי 'דרשו' כדי ללמוד זכות על עם ישראל, בכל יום בשנה, וכמובן לקראת היום הקדוש שבפתח.

צוות דרשו יודע להעריך את הזכות שנפלה בחלקו להיות כלי שרת ולשמש בקודש אצל עשרות אלפי הלומדים משתתפי התוכניות השונות. להיות חלק מהמערך האדיר זוהי זכות של ממש, בכך הם גם זוכים ללוות מקרוב ולראות את הצמיחה האדירה בכל שלב, הגידול המבורך בקרב לומדי התורה הקדושה אשר נתן ה' חכמה בליבם לרכוש קנייני נצח בידיעות מקיפות במרחבי התורה ומקצועות ההלכה.

קירות המשרדים כאן כבר ראו הכול. הסיפורים המרגשים שוברים כאן שיאים כל יום מחדש. אל המקום הזה מגיעות מדי יום מאות פניות מקהל רבבות הנבחנים מכל רחבי תבל, כל פנייה היא סיפור, כל בקשה היא אגדה של אהבת התורה בלתי מסויגת. הצוות רגיל לקבל שיחות מרגשות מנבחנים שלא מתפשרים ולא מוותרים על השתתפות במבחנים החודשיים גם במצבים בלתי אפשריים. גם בעתות שמחה או להיפך ר"ל. רבים רבים מהם לא מעגלים פניות ולא חושבים להגע לוותר על המסגרת. פניות רבות מתקבלות כאן, מחתנים באמצע ימי השבע ברכות שמבקשים לברר על מקום מבחן הקרוב לביתם החדש, או לחילופין ממחותנים שלא קובעים יום לחתונת צאצאיהם לפני שמוודאים שימי השמחה לא יתנגשו בימי המבחנים - -

אהבת התורה זורמת כאן בקווי הטלפון. כל שיחה של נבחן היא מערכה של קידוש ה'. מבוקר עד לילה הצוות עסוק בפניות שמתקבלות מקהל הנבחנים. ניתן לשער שכל הפניות עוסקות בברור מלגות והפקדות וכו', אבל לא. ברור שגם פניות כאלו מתקבלות והן מטופלות ביעילות ובמהירות כמיטב המסורת, אבל

החלק העיקרי של הפניות וה'סאב-טקסט' של כולן מספרים על כמיהה, ביקוש, וצימאון לתורה הקדושה.

שעה אחת במשרדי 'דרשו' מפגישה אותך עם הרצון האמיתי של מאות אלפי בני ישראל, ללמוד, לדעת, ולהתעלות. הלב ממש נרגש לפגוש את הבקשות רבות שמגיעות לכאן מדי יום, לייסוד שיעורים נוספים בגמרא ובהלכה, לפתיחת מקומות מבחן חדשים במקומות נידחים ברחבי הארץ שגם בהם החל לזרוח אור התורה ורבים מבקשים להצטרף. כמה מרגש לקבל פניות מנשות האברכים שחסות על זמנן היקר של בעליהן העוסקים בתורה מבוקר עד לילה ומבקשות להתעדכן בעבורם במועד וחומר המבחן הבא. כמה נפלא לקבל שיחה מאמא שלבקשת בנה הלומד בישיבה מתקשרת לרשום את הפרטים האישיים של בנה לקבלת קוד דרשו. ריבונו של עולם, אלו הם בניך!

קחו למשל את הפנייה שהתקבלה מקודם. התקשר יהודי מבוגר מאוד, בשנות ה-80 המאוחרות. הוא סיפר שבין מבחן המסכם בגמרא שהתקיים לאחרונה נערך פדיון הבן לבן נינו (!) ולכן לא היה בידו להשתתף במבחן כרגיל. הוא התקשר למשרד וביקש להשלים

את המבחן. בבדיקה קלה בתוכנה הבחנתי שהנבחן לא דילג ולו על מבחן אחד מאז תחילת המחזור הקודם (!) בדף היומי. הנבחן הזה הצטרף ל'דרשו' בגיל 80 ומאז זה כבר כעשר שנים שלא מדלג על שום מבחן. 'דרשו' זורם בדם של מבוגרים וצעירים כאחד..

שיחות כאלו, לצד רבות אחרות, מלמדות על כלל ישראל, העם הנבחר, על הכבוד העצום ועל האהבה הרבה שהוא רוחש לתורה הקדושה. אשרינו שזכינו.



שנת תשפ"ג נחרטה בהיסטוריה של מפעל 'דרשו' כשנת המהפכה הגדולה בלימוד ש"ס תלמוד ירושלמי. בתחילת שנה זו הוכרזו זכור על תוכנית 'קנין ירושלמי'. מי מילל ומי פילל להצלחה אדירה שכוז. מי העלה על קצה דעתו את המהפך הענקי שהתחולל נגד עינינו. אלפי לומדים הצטרפו לתוכנית ונבחנים מאז מדי חודש בקביעות על שלושים דפי ירושלמי.

ואם חשבנו שזה השיא, מתברר שהוא עדיין לפנינו. בשבועות האחרונים פורסם על התוכנית החדשה 'העמוד היומי' - עמוד גמרא ליום בכל ימות השנה. כבר עכשיו נראה שעידן חדש מתחיל בעולם התורה בארץ ובכל העולם. מכל מקומות התורה בארץ הקודש ומכל קצווי תבל זורמות אלינו בקשות לרישום. אברכים ובעלי בתים, זקנים עם נערים, רואים בתוכנית הזו הזדמנות פז להימנות בלגיטו של מלך בלימוד עקבי ורכישת ידע בכל הש"ס.

מרגע שתוכנית זו הפציעה לעולם, היא צוברת תאוצה בסדר גודל בלתי נתפס. תחילת זמן חורף תשפ"ד תהיה בעז"ה תקופה היסטורית שתשנה את פני עולם התורה בעז"ה. אני זוכה ללמוד מדי יום בבית כנסת חשוב ומרכזי בירושלים בחברותא יחד עם אבי מורי הרה"ג ראש הכולל שליט"א. במבואת בית הכנסת פגשתי קבוצת לומדים מחשובי בית המדרש שעמדו בתור לעמדת 'נדרים פלוס' כדי להירשם לתוכנית. כמה נפלא היה לראות את הפולמוס הערני ביניהם, את השיח ביניהם שידע להסביר היטב את כל ההבדלים בין ארבעת המסלולים. בני התורה התחברו לתוכנית החשובה הזו שכבר עכשיו בדרך לכבוש את עולם התורה.

לעם ישראל יש בהחלט עם מה לגשת לימי הדין הבאים עלינו לטובה, ובזכות התורה ולומדיה יינצל העולם.



בצאתה של שנה מבורכת, מרובת עשייה מוצלחת בסייעתא דשמיא, ובפתחה של שנה חדשה שבאה עלינו לטובה, לא נותר אלא להודות על העבר ולבקש על העתיד -

ריבוננו של עולם, אבא טוב ומיטיב, נותן התורה הקדושה. תעלה לפניך שנת תשפ"ג בה התקדש שמך הגדול, שנה שהתרבו חיילים לתורתך הקדושה, שנה שהביקוש העצום ללמוד ולהבין את דרכי ההלכה המשיך לפרוץ כל שיא וגבול - -

תעלה לפניך שנת תשפ"ג, אותה קידשו אלפי בניך בלימוד והעמקה בש"ס תלמוד ירושלמי, שנה בה בחרו אלפי תלמידי חכמים להוסיף עוד על הקודש ולהרבות בעמל התורה בתוכנית 'חבורת ש"ס', שנה בה התרבו חיילים לתורה בפתירת המחזור החדש של 'קנין הלכה'. תעלה לפניך אהבת התורה של בניך אהוביך אשר גם בעיתים של קושי ודחק מתדבקים באמת הנצחית ללא שיור. תעלה לפניך תשוקתם של בחורי הישיבות הקדושות אשר שוקדים על דלתי התורה בעצה ובתבונה של 'מוקד גישמאק', להתקדש בקדושה העליונה שהיא למעלה מכל העולמות - -

תעלה לפניך שנת תשפ"ג אשר זה עתה בחתימתה בחרו אלפי לומדים ותלמידי חכמים לקבל את התורה באהבה, הכריזו 'נעשה ונשמע' וקיבלו על עצמם להשתתף בתוכנית הלימוד החדשה 'עמוד היומי' לידעת הש"ס בעיון ובהעמקה - -

- - והשפע על כולנו שנת תשפ"ד טובה ומבורכת, שנה מוצלחת, מלאה וגדושה בעסק התורה והצלחה בעבודתך. יהי רצון שנוכה להמשיך ולהזרים סיפוק רוחני אדיר ללומדי התורה, להאיר את ליבם ונפשם באור התורה הקדושה, להוסיף עוד ועוד על הקודש, ולהגדיל את שמך בעולמך.

השפע בבקשה שנה טובה ומתוקה על בניך, עוסקי התורה, משתתפי תכניות 'דרשו', אשר מקדשים את חייהם בעסק התורה, השפע עליהם ועל משפחתם בריאות ונחת עושר וכבוד וכל מילי דמיטב, ישוב הדעת להמשיך להתעלות בעמל התורה וידיעתה.

יהי רצון שתשרה שכינה הנהגלת הארגון היקר אשר יומם ולילה פועלת גדולות ונצורות להגדיל את תורתך ולקדש את שמך יתברך, לאנשי הצוות ולמאות הפעילים אשר כל אחד מהם ממלא את חלקו בכל לב ובמסירות ללא שיעור, הכל בעבורך ולמען תורתך.

תן לכולנו ולכל ישראל, כוח, הצלחה, נחת, בריאות, כתיבה וחתימה טובה - -

עורך אחראי: הרב משה הרמן • גרפיקה: הרב צבי לוצקין • צילום: פוטו ציון, פלאש 90, שאטרסטוק  
כותבים: הרב יהושע לייבוון • leib1964@gmail.com • הרב ישראל ליוש • israel.layosh@gmail.com  
הרב אליעזר יוטקובסקי • a6150805@gmail.com • הרב אברהם פוקס • sefer012@gmail.com  
הרב ישראל היימן • i0548467550@gmail.com

כתובת מייל לתגובות: info@dirshu.co.il • טלפון: 02-5609000 • הדפסה: חסר ואמונה  
לקבלת העלון במייל: dirshu@dirshu.co.il



הכיפורים הוא היה אומר באימה וביראה את הוידי ומפרט את סוגי חטאיו. אחד מהם הוא: "על חטא שחטאנו לפניך ביודעים ובלא יודעים".

האם הוא ידע מה מסתתר מאחורי המילים האלו? האם ידע שבעצם הוא התכוון למעשה הזה שסיפר ר' שלום? הוא אמר את הוידי של "בלא יודעים" - בלא יודעים... בלי שידע מה מונח כאן. אמר - ולא ידע מה אמר.

זה שהוא התעסק בעסקי חלפנות, וספר דולרים בתוך בית הכנסת - זה ה"ביודעים", אבל המעשה שיצא מזה - זה ה"בלא יודעים". לעסקי החלפנות שלו בתוך מקדש מעט - הוא היה מודע, אבל להשלכות של מעשהו הוא אפילו לא היה מודע. הוא לא העלה בדעתו שמיחסיס לו חילול שבת וגילוח בתער! הוא הרי עצמו נזהר בכבוד השבת והקפיד על שמירת השבת, וכמו כן, נזהר שלא לגעת בזקנו, אך כשבא לפני בית דין של מעלה דנו אותו על חילול שבת ועל גילוח בתער!

עם התבונה הזאת אנו נכנסים ליום הכיפורים. עלינו להכיר את החשיבות ואת הערך שיש לכל מעשה שלנו. עלינו לדעת שאנו פועלים לא רק לעצמנו, אלא גם משפיעים על הזולת, לטוב ולמוטב. זו אחריות עצומה הרובצת עלינו כל השנה. ובעמדתנו ביום הכיפורים, אנו צריכים להתודות על כלל מעשינו - הן הגלויים ויודעים לנו ואת שאינם ידועים, ולהתפלל לפניו שיקבל את תשובתנו ויטהר ליבנו לעבדו באמת.

(מתוך ספר "דורש טוב" / יום הכיפורים)

תראה בסרט: הוא עושה לך "שששש..." ואתה מחזיר לו "פפפפפ..."... אז תחייבו אותי על כך שעשיתי לו "פפפפפ...", מה זה קשור לתער? בוא, תראה את המשך ותבין. ביום שישי שלאחר מכן, האיש הוא בא למספרה שלו במחנה יהודה. הנה, תראה בסרט. אתה רואה? הנה ר' שלום שבדרון ור' עזרא ברזל באים לחנות שלו ואומרים לו: "מה אתך? למה פתחת את החנות?" ומה הוא עונה להם? הנה, בוא תשמע, אדון ברקוביץ. הוא מספר להם את כל הסיפור על "זיכרון משה", ועל שני היהודים עם הפאות והזקנים שעסקו בחלפנות בתוך בית הכנסת...

הנה, תראה: הוא מעיר לך שזה נגד ההלכה בשולחן ערוך, ואתה אומר לו: "תעזוב אותי, תן לעבוד". הוא למד ממך. בוא תשמע מה הוא אמר לרבנים שבאו אליו למספרה שלו לפני שבת: "תעזוב אותי, תנו לעבוד". אין מה לומר, אתה רב'ה מצוין, יש לך תלמיד מובהק.

אתה יודע מה הוא עשה שם במחנה יהודה? הוא חלל שבת, גלח אנשים בתער. אבל המעשים הללו שייכים לך! הנה, זו החתימה שלך. אתה עשית את זה!

והאדם הזה, האומלל והמסכן, מודה ואומר: ריבוננו של עולם, אתה צודק. ק-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא".

## ביודעים - ובלא יודעים

האדם הזה מצדיק עליו את הדין וחזותו ומאשר שכל המעשים המיוחסים לו - אמת ויציב. אך בעודו בחיים חיותו, מדי שנה ביום

## ומאיך, תמיד יש דרך תיקון

אבל, בנשימה אחת חייבים לומר גם את ה'מאיך'. לאנשים רבים יש חרדת הדין. האדם חושש שלא עשה די בענייני תורה ומצוות. ומתוך כך מגיע לדיכאון וליאוש. אני לא יוצלח, כאן חטאתי, כאן עויתי, כאן פשעתי.

היצר הרע מנצל את המצב ואומר לאותו יהודי: נכון, אתה צודק. מצבך הרוחני כה עגום, כה נורא, עד שאין לך דרך חזרה. אם כן, מה לך לנסות להתקרב לבורא יתברך? ממילא לא יעזור. לפחות תהנה מהעולם הזה, "אכול ושתו כי מחר נמות".

## פעם אמר לי ילד שהוא רוצה לחיות רק שבעים שנה

אנו מאמינים לדברי חז"ל, יש בנו אמונת חכמים. "ויאמינו בה" ובמשה עבדו" [שמות יא, לד].

אבל, יש הנוטים להאמין רק לדברים הקשים, לעונשים שיבואו על החוטאים. לעומק ולדקדוק הדין, לחומרת העברות וכו'. לעומת זאת, למאמרי חז"ל המעניקים תקווה לאדם, כאן הספק מכרסם בליבם, שמא הדברים אינם כפשוטם.

הגמרא [שבת קיט, ב] אומרת: "אמר רבי יהושע בן לוי: כל העונה אמן יהא שמיה רבא מבורך בכל כחו - קורעין לו גזר דינו". גרסת הרי"ף: "גזר דינו של שבעים שנה". וכך מצאנו מפרש בזהר הקדוש,

קוראים לו גזר דין של שבעים שנה. אדם עשה עבירות שבעים שנה, אמר אמן יהא שמיה רבה בכל כחו - וזהו. הכל נמחק כלא היה. מפליא, אבל כך חז"ל אומרים, והלא אנו מאמינים בני מאמינים!

פעם אמר לי ילד שהוא רוצה לחיות רק שבעים שנה. שאלתי, "ומדוע?" השיב במתיקות: "אני יודע איך אפשר לסדר מחילה על עבירות של שבעים שנה. על ידי אמירת אמן יהא שמיה רבה בכונה. יותר מזה, ישארו עברות חלילה..."

אמרתי לו שהוא יכול לרצות לחיות לפחות שמונים ושלוש שנים, שכן עד גיל שלוש עשרה העברות אינן נחשבות כלל. אליבא באמת, בפשטות אין הכוונה דוקא לשבעים שנה. כך כתב מעדני יום טוב [ברכות ג]: "ולי נראה דפרוש של שבעים שנה הינו - כל ימי האדם אשר הוא חי. כמו שנאמר 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה' [תהלים צ, י]. וקאמר שכל גזרות דינו של כל ימי חייו, כלם בטלים וקרועים ממנו". כך כתבו גם מפרשים נוספים.

נזכיר שרש"י מפרש באופן שונה מעט: "של שבעים שנה - כלומר, אפילו נגזר עליו מנעוריו". דהיינו, אפילו גזר דין שנגזר על האדם לפני שבעים שנה, נקרע.

צריך להאמין שניתן לתקן בכל מצב.

(מתוך 'שיחות בהיכל')



## סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם מותר לנגוע במגבת רטובה לאחר נטילת ידיים?
- ◆ יש הפסקת מים - האם מותר לאכול ללא נטילה?
- ◆ כיצד ינהג הנצרך לברך 'אשר יצר' בעת נטילת ידיים לסעודה?

- אסור לתת לו דבר מאכל משום איסור "וְלִפְנֵי עֵזֶר לֹא תִתֵּן כֹּמֶשֶׁל", וכן אסור לסייעו באכילה, משום איסור 'מסייע לעוברי עברה'.

### נטילת ידיים זמן רב לפני הסעודה

\* הנוטל את ידיו לאחר יציאה מבית הכסא וכדומה, בצורה הכשרה לנטילת ידיים לסעודה - יכול לכוון שהנטילה תועיל גם לסעודת פת שירצה לאכול בהמשך היום, ולא יצטרך לשוב וליטול בסמוך לסעודה. ויש אומרים שהיתר זה אינו אלא כאשר בסמוך לסעודה אין מים מזומנים לפניו, וכדי לצאת ידי חובה גם לפי דעה זו - כאשר יש מים מזומנים לפניו, ראוי שיטול שנית ללא ברכה.

\* ההיתר האמור, לאכול סעודת פת על סמך נטילה מוקדמת - הוא אף שלא בשעת הדחק; ויש אומרים שאינו אלא בשעת הדחק, אך שלא בשעת הדחק אין להקל בכך.

### נטילת ידיים באמצע הסעודה

\* מי שנגע באמצע סעודתו במקומות המכוסים שבגוף, או שחיך בשערות ראשו, או שהטיל מי רגלים - צריך ליטול את ידיו בשנית. ונחלקו הפוסקים אם יברך. והיודע שגופו נקי מכל לכלוך וזיעה - נחלקו הפוסקים אם צריך ליטול ידיו לאחר נגיעה במקומות המכוסים.

\* הנצרך לברך 'אשר יצר' בעת נטילת ידיים לסעודה - יש אומרים שירחץ את ידיו מעט ויברך אשר יצר, ולאחר מכן יטול ידיו כדן ויברך 'על נטילת ידיים'. ויש אומרים שיטול ידיו כדן ויברך על נטילת ידיים, ולאחר מכן יברך אשר יצר.

### נטילת ידיים בחלק מהיד או ביד אחת

\* מי שיש לו מכה או חתך בידו, ועליהן תחבושת, ואם יסירנה יגבר הכאב - כך שאין חשש שייסירנה במהלך הסעודה - יוצא ידי חובת נטילת ידיים בנטילת חלק היד המוגלה בלבד.

\* בנטילת ידיים שופכים בדרך כלל רביעיית מים ויותר בבת אחת. ומי שיש תחבושת על ידו, ראוי שיקפיד על כך במיוחד.

\* מי שאינו יכול ליטול את ידיו מסיבה כלשהי, כגון שיש תחבושת על ידו אשר לדברי הרופאים אסור שיגעו בה מים - יעטוף את ידיו במפית, שקית וכדומה.

### הלכות שונות בנטילת ידיים

\* השופך בנטילת ידיים פחות מרביעיית מים, צריך לשפוך 'מים ראשונים' ו'מים שניים'. ובדיעבד, אם ניגב את ידיו לאחר שפיכת מים ראשונים - אינו צריך ליטול מים שניים, ויש חולקים.

\* מגבת במקום ציבורי הרטובה במידה של 'טופח על מנת להטפח', דהיינו שהנוגע בה ירטב דבר אחר ממגעו - יש אומרים שאין לנגוע בה לאחר נטילת ידיים; ויש חולקים.

### אכילה ללא נטילת ידיים בשעת הדחק

\* מי שיש הפסקת מים בביתו, ואין לו מים לנטילת ידיים לסעודה - אם במרחק הליכה או נסיעה של פחות מ'18 דקות ניתן להשיג מים, אינו רשאי לאכול פת ללא נטילת ידיים.

\* כשאוכל פת ללא נטילת ידיים - יעטוף את שתי ידיו, דהיינו כפות היד והאצבעות, במפית, שקית וכדומה. ואם אינו יכול לעטוף את שתי הידים, יעטוף יד אחת ויאכל רק בעזרתה.

\* אדם שאינו שומר תורה ומצוות ואינו מברך לפני אכילתו



# מעמד התפלה לבטול כל הגזרון והתרת קללות והתימת שטר "מבטחים לחיים"

כפי שתקן והנהיג רשכבה"ג מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל

כפי שתקן והנהיג רשכבה"ג מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל עבור תורמי קפ

יתקיים בערב יום הכפורים תשפ"ד

בביתו ובראשותו של מרן המשגיח הגאון הצדיק

רבי **דן סגל** שליט"א

ועמו חברי מועצות גדולי והכמי התורה וכל גדולי וצדיקי הדור

התקשרו עכשיו למסירת שמות

**300-39-47-47**









## תְּמִידָת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ

# מרן זצ"ל נרעש כולו, ופנה בחרדה לילד ושאל בקול מלא חשש: "האם אמרת ברוך המבדיל?" עד היום הזה, מספר עד ראיה, "מונח בעצמותי הפחד של אז, וזר שלא ראה זאת בעיניו לא יבין"

הפחד המוחשי מהחטא של מרן רבי משולם דוד הלוי סאלאווייציק זצוק"ל

'נישט מער ווי א איסור דרבנן?!' - נישט מער ווי א איסור דרבנן?!  
- א קלייניקייט! - [מ-ה-ה-ה?! לא יותר מאיסור דרבנן?! לא יותר מאיסור דרבנן?! וכי קלה היא זו?!], והוסיף בחום לבבו לאמור: "ווי קען מען ארויס רעדן אזא זאך פון מויל?!" - [איך אפשר להוציא דבר כזה מהפה?!] - נישט מער ווי א איסור דרבנן?! - א קלייניקייט שוב ושוב חזר רבינו על דבריו אלו - ובמשך רגעים אחדים עדיין היה נתון בסערת רגשות כשאינו מצליח להרגע, ואחר המשיך ואמר שאין לנן מושג מחומרתו של איסור דרבנן, וחלילה להתבטא - [על איסור] בביטוי כזה שהוא "לא יותר מאיסור דרבנן".

אחר סיום אותו שיעור ניגש אליו תלמיד אחר, שהבין כי בשעת השיעור עצמו הוחמצה ההזדמנות לשמוע תירוץ על גוף הקושיא, אבל לאחריו נותר עדיין לברר מה עם עצם הקושיא. על כן פנה ואמר לו: "למעשה מה עם אין שבות במקדש?" - אבל רבינו לא הסכים להתייחס לגופו של העניין ההלכתי וביקש למחות כל רושם קלות דעת שנשתרבה לאותה הערה ושוב נזעק: "דו הערסט? - נישט מער ווי א איסור דרבנן! - ווי קען מען דאס ארויסרעדן?!" - [כיצד ניתן להתבטא כך?!]. הלה לא הרפה והמשיך לשאול "אבל למעשה מה התשובה?" אבל רבינו לא רצה - ויותר נכון לא יכל - לדבר על זה כלל, אלא המשיך לעורר בלהבת אש על נימת הזלזול באיסורי דרבנן שנשמעה בשיעור.

מסיים התלמיד, עד הראיה לאותו מעשה:  
הסיפור אירע לפני למעלה משלושים שנה, אבל עד היום, כאשר אני שומע מישהו מסיח לפי תומו ואומר "זה רק איסור דרבנן", אני נזכר מאותו מעמד נורא, ודבריו של רבינו עודם מהדהדים באוזני ובראשי, ועובר בי כמין רעד ורטט של חלחלה...

(מתוך הספר אחרון לדור דעה/ בעריכת הרב שמעון יוסף מלר)

הדבר אירע לפני שנים רבות, בשעת מעמד 'נעילת החג' בביתו של רבינו, כאשר המונים מתלמידי שותים בצמאת את דבריו, ומנסים ליטול אל ימי החולין משהו מקדושת החג החולף והולך לו. היה זה בטרם חובר הבית לזרם הגנרטור האזורי, והתאורה היתה ממצבר שלא עמד לו כוחו עד סוף היום, ובשעות אחה"צ המאוחרות היה משתרר חושך.

נוהג היה רבינו בהגיע זמן צאת החג לבקש מאחד הילדים להעלות את מתג התאורה הרגיל של ימות החול, והיה מקפיד שהילד ינהג כהלכה ויאמר בטרם עשיית המלאכה 'ברוך המבדיל בין קודש לחול'. והנה פעם אחת לא הצליח הילד שהתבקש להדליק לעשות כן, ובמקומו ניגש לתומו אחיו והדליק. היה זה כמעשה שבשגרה, כמנהגם של ילדים - [ואפשר גם של מבוגרים...], אבל הראש ישיבה זצ"ל נרעש כולו, ופנה בחרדה לילד השני ושאל בקול מלא חשש: "האם אמרת ברוך המבדיל?"

עד היום הזה, מספר תלמיד עד ראיה, "מונח בעצמותי הפחד של אז, וזר שלא ראה זאת בעיניו לא יבין ולא יחוש, איזה שיעור נכבד היה זה בהלכות פחד מוחשי מחטא!"

סיפר רבי יוסף רוזנהן:  
באחר משעוריו הקשה אחד התלמידים לרבינו מרן רבי משולם דוד סאלאווייציק זצ"ל, בדין של עבודה במקדש הכרוך באיסור, שהרי האיסור המדובר "איז נישט מער ווי א איסור דרבנן" - [אינו יותר מאיסור דרבנן גרידא], ואנן קיימא לן דאין שבות במקדש.

והנה בדרך כלל, כמעט ולא עירב רבינו בשיעוריו התייחסות לדברי השקפה ויר"ש - אלא אם היה זה ענין השייך לסוגיא עצמה, אולם בפעם הזאת, שנגע לאחד היסודות העיקריים בחייו של יהודי, היכה רבינו ותיקן ומיד על שולחנו, ונזדעק בקולי קולות - "וואס?!"